IZDAJA ZA GORIŠKO IN BENEČIJO

PRIMORSKI DNEVNIK

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENSKEGA NARODA ZA TRŽAŠKO OZEMLJE

Leto VIII. - Štev. 273 (2269) — Poštnina plačana v gotovini / Spedizione in abbon. post. 1. gr. — TRST, sreda 12. novembra 1952 — Cena 20 lir

JUGOSLOVANSKI NARODI NE MOREJO IN NE BODO PRISTALI NA NIKAKRSNO KUPČIJO Z NJIHOVIMI INTERESI IN Z NJIHOVIM NACIONALNIM OZEMLJEM.

(IZ RESOLUCIJE VI. KONGRESA KPJ)

GOVOR TOV. DR. J. DEKLEVE V TRŽ. OBČINSKEM SVETU

Rimska vlada je dolžna Trstu vrniti trgovske ladje, ki mu jih je odvzela

Trst mora dobiti pravičen del obnovljenega pomorskega premoženja, ki bo odgovarjal sedanjim potrebam pomorskega prometa - Pomnožiti je treba pomorske proge in odstraniti negativne rezultate, ki izhajajo iz gospodarskih sporazumov med ZVU in italijansko vlado

Gospodarska in socialna važnost tržaškega pomorstva in prometa in zaskrbljenje za sedanji težki položaj ter poglavitnih življenjskih virov se odražajo tudi v živem zanimanju delavstva in vodstev ladjedelniške industrije, na sektorju špediterstva, obrtništva in trgovine, kakor tudi med pomorščaki in upravnim osebjem plovnih družb, ki je prav v zadnjih tednih stopilo v akcijo.

Razumljivo je, da je moralo to vprašanje pritegniti pozornost tržaškega občinskega sveta.

Gospodje svetovalci, ozrimo se na našo bližnjo preteklost, bodisi da postavimo v pravo luč trditve, ki se pogosto ponavljajo, to je, da bodočnost našega pristanišča ni odvisna od naravnega zaledja, češ da ga od njega loči gorovje, bodisi da je bodočnost Trsta odvisna od njegove takojšnje in dokončne politične združitve z Italijo.

Kljub pravkar navedenim trditvam je neizpodbitno dejstvo, da se je Trst razvil zaradi gospodarskih zahtev svojega zaledja. Statistike o njegovem prometu to dokazujejo. Leta 1913 je železniški promet znašal 2.697.000 ton, medtem ko je leta 1938 padel na 1.998.000 ton. Pomorski promet je v istih dveh razdobjih znašal 3.450.000 ton in 3.381.000 ton. Zmanjšanje pomorskega prometa se je pokazalo v še bolj občutnem razmerju za pristanišče na Reki: od 2.098.000 ton leta 1913 je promet padel na 766.000 ton leta 1938. Če primerjamo razvoj pomorskega prometa v Trstu s prometom v drugih pristaniščih, vidimo n. pr. da so Benetke, ki so neposredni konkurent Trsta, zvišale svoj promet od 2.664.000 ton leta 1913 na 4.207.000 ton leta 1938. Že ti podatki potrjujejo, kar trdi Angelo Vivante v svoji knjigi «Irredentismo Adriatico», kjer med drugim pravi: «Razume se, da bi se morala država, kateri ne bi Trst več pripadal, v njemu boriti v korist svojih pristanišč, v neenaki borbi, v kateri bi italijanska država, kot je predpostavljamo boljše pripoje in najvišjo potencirane njene gospodarske organizacije, lahko samo podlegla».

Oglejmo si primer Reke. Navedel sem že primerjalne podatke prometa za leta 1913 in 1938. Leta 1950 je promet Reke prekoračil najvišjo točko iz leta 1913 za celih 300.000 ton in je dosegel skupno 2.395.000 ton. Značilno pa je dejstvo, da je v tej količini dosegel tranzitni promet v istem letu komaj 4.071 ton, in to v glavnem zaradi gospodarske blokade držav pod vplivom Sovjetske zveze. Reka je imela korist od svoje združitve z naravnim zaledjem in je povečala v znatni meri svoj trgovinski promet, ki je dosegel 2.382.000 ton. Ta trgovinski promet ne vpliva na tržaški promet. Kajti jugoslovanski promet je ostal v letih 1950 in 1951 v primeri z letom 1938 skoraj nespremenjen. Zato se z omenjanjem konkurence Reke išče samo opravičilo za sedanji resni položaj Trsta.

Ko je bil Trst še gospodarsko in politično povezan s svojim zaledjem, je njegov pomorski in železniški promet stalno naraščal. V tem razdobju je bila udeležba Italije v življenju tržaškega emporija majhna. Leta 1913 je znašala ta udeležba v železniškem prometu 7.6 odst., v pomorskem pa 12 odst. od celokupnega prometa. Po priključitvi Trsta k Italiji se je začela kriza tržaškega prometa. To dokazujejo sledeči podatki. Leta 1938 je italijanska udeležba v ves tržaški promet dosegla komaj 29.38 odst. vštevši velik prispevek vse Julijske krajine; po drugi svetovni vojni se razmerje ne spremeni, kajti udeležba Italije v tržaškem prometu je sledeča: Leta 1948 znaša 17.71 odst.; leta 1949 znaša 21.06 odst.; leta 1950 znaša 26.26 odst. in tako dalje.

V večje pojasnilo bomo navedli še podatke, ki se tičejo avstrijskega prometa skozi Trst. Leta 1949 je znašal 28.73 odst., leta 1950 pa 30,70 odst. Za tiste, ki imajo interes preminjati dejstva gospodarske zgodovine Trsta bomo navedli še nekaj podatkov, ki dokazujejo, da je življenje našega mesta odvisno predvsem od njegovega zaledja. Železniški promet je bil leta 1912 takole razdeljen:

Ozemlja, ki sedaj sestavljajo Jugoslavijo 38.6 odst.; Avstrija 22.06 odst.; ČSR 17.7 odst.; Italija 3.07 odst.; medtem ko je bila leta 1938 udeležba Avstrije 33.16 odst., udeležba ČSR pa 19.89 odst.

V potrditev navedenih podatkov bodo koristili tudi sledeči demografski podatki, ki so otipljiv znak razvoja in gospodarskega potenciala katerega koli mesta.

Od leta 1913 do 1936 se je prebivalstvo Trsta zvišalo samo za 5.000 oseb, upoštevajoč vojaško posadko ok. 10.000 mož, medtem ko se je na primer prebivalstvo Benetk zvišalo od leta 1921 do 1936 za 100.000 oseb.

S tem v zvezi je dosegel razvoj trgovinske mornarice visoko stopnjo in se je ustavil prav s priključitvijo Trsta k Italiji. Nekaj podatkov: leta 1914 je bilo vpisanih v tržaško pomorsko področje 136 ladij za dolge proge, 14 ladij velike obalne plovbe, 13 ladij male obalne plovbe in končno 200 ladij male tonaže za skupno 670.000 ton. Leta 1914 je bilo vkrcanih na tržaških trgovinskih ladjah, ki so imele zvezo z vsem svetom z rednimi progami, okoli 6.000 mornarjev.

Subvencionirane in proste tržaške plovne družbe je v letih 1928 in naslednjih zadela huda kriza. Družba Cosulich je imela leta 1928 nad 214 milijonov lir primanjkljaja v bilanci, medtem ko je imela družba Navigazione libera Triestina približno 16 milijonov lir primanjkljaja, ki je leta 1930 prekoračil 116 milijonov lir. To so podatki, ki smo jih vzeli iz «Economia della Venezia Giulia» od Luzzata-Fegiza. Ta položaj je nastal tudi zaradi dejstva, da so bile prav tržaškim pomorskim družbam v znatni meri zmanjšane subvencije za vsako miljo vožnje. Poglejmo nekatere primere: Adria-Fiume je imela za vsako miljo vožnje 13,50 lir, Tržaški Lloyd 17,50, Sitmar-Genova 25, Marittima Italina-Genova 27,50, Puglia-Bari 51, S. Marco-Venezia 72,60 in Florio-Roma kar 83,10 lir za vsako miljo vožnje. Diskriminacija v škodo Trsta je očitna. Navajamo še eno plat gospodarske diskriminacije, ki jo italijanska vlada izvaja na škodo Trsta. Na podlagi zakona Saragat so graditelji ladij za trgovinsko mornarico dobivali od države razliko med višjimi gradbenimi stroški v Italiji in stroški v inozemskih ladjedelnicah v višini 30 odstotkov od vrednosti naročene ladje. Seveda ostanejo zgrajene ladje brodolastnikom in italijanskim pristaniščem. Za Trst je kriterij drugačen. Primer: ZVU je ob načrtih za zgraditev za 96.000 ton ladij prisilila ERP v Trstu, da nudi italijanskim brodolastnikom posojilo 17.850.000.000 lir, medtem ko so italijanski brodolastniki prispevali z 12 milijardami in 170 milijoni lir, italijanska vlada s subvencijo 15 milijard in 655 milijonov lir. Ta znesek — med drugim rečeno — je sestavni del primanjkljaja finančnega proračuna STO, medtem ko niso bile zgrajene ladje postavljene v službo gospodarstva in prometa Trsta, v službo interesov prebivalstva, pomorščakov in pristaniščnikov, delavcev v ladjedelnicah in nameščencev v tržaški sorodni industriji, pač pa so bile dodeljene in premeščene v pristanišča Italijanske republike.

Omenili smo višje gradbene stroške italijanske ladjedelniške industrije v primeri z inozemsko. Navajamo nekaj primerjalnih podatkov, ki jih s tem v zvezi navaja «Lloyd Register of Shipping» glede stroškov italijanske in angleške proizvodnje:

Neposredni stroški: v Italiji 4,0; v Veliki Britaniji 3,0.

Material: v Italiji 66,0; v Veliki Britaniji 45,0.

Delovna sila: v Italiji 9,1; v Veliki Britaniji 14

Bremena za delovno silo: v Italiji 5,5; v Veliki Britaniji 1,0

Ostali stroški: v Italiji 15,4; v Veliki Britaniji 3,0.

Skupaj v Italiji 100; v Veliki Britaniji 66.

Poudariti je treba, da so v Veliki Britaniji stroški za delovno silo znatno višji, t. j. 14:9,1. Bistvena razlika je v stroških za material, ki je 66:45. Ali ne bi se morda mogla tržaška ladjedelniška industrija zalagati s surovinami neposredno iz njihovih virov, ne da bi šla preko manipulacij v Italiji, s čimer bi se zmanjšal primanjkljaj zaradi katerega so konec koncev potrebne subvencije.

Povrnimo se k stvari in ugotoviti moramo, da je naše mesto in njeno prebivalstvo od vseh teh milijard, ki so bile investirane za Trst in porabljene za zgraditev ladij, inkasiralo samo majhen odstotek, ki ga predstavljajo stroški delovne sile, mezde in plače delavcev in uradnikov; to je znesek, ki ne presega sedem milijard lir, se pravi ne doseže niti polovice od 18 milijard, ki jih je investiral samo ERP, in ki so bile določene za dvig tržaškega gospodarstva.

Vsekakor lahko ugotovimo, da gre ladjedelniška industrija hudi krizi nasproti ki jo predvideva tudi v periodičnih poročilih ZVU. Zato je dopustno in je tudi pravilno, da občinski svet prouči ali so tržaški odgovorni organi napravili, kar je bilo v njihovi moči, da zagotovijo delovanje naših ladjedelnic, da prouči, kaj je bilo n. pr. napravljenega, da bi dobili iz Washingtona naročila «Off shore», katerih bo deležna italijanska industrija za približno 145 milijonov dolarjev, od katerih je nad 20 določenih za pomorske gradnje.

Res je, da gre za vojno industrijo in da bi delavci vsega sveta raje delali v mirovni industriji. Spričo dejanskega položaja pa moramo ugotoviti, da se izvaja tudi v teh naročilih diskriminacija. Poleg teda se izvaja tudi pri teh narokaj je bilo storjeno, da bi pritegnili na tržaško pristanišče promet iz zaledja. Leta 1947 je n. pr. Češkoslovaška predlagala tukajšnji Trgovinski zbornici, da bi se ustanovila tržaško-češkoslovaška trgovinska zbornica. Načrt so onemogočili iz prozornih političnih razlogov, ki nimajo nič skupnega z interesi gospodarskih zamenjav in pomorskega prometa. Leta 1950 je prišel v Trst delegat češkoslovaškega zunanjega ministrstva, da bi sporazumno konkretizirali tukajšnje tržne tarife in normalizirali odnošaje. Stopil je v stik z glavnimi eksponenti tržaškega gospodarstva, toda brez uspeha. Tudi v marcu 1951 niso imeli uspeha nadaljnji poskusi, da bi uredili vprašanje stroškov na tukajšnjem tržišču za tranzit čeških proizvodov. Italijanski minister za zunanjo trgovino Togni je to objasnil s tem, da ne obstaja nobena italijansko - češkoslovaška trgovinska pogodba ter je do-

(Nadaljevanje na 2. strani)

KDO BO LIEV NASLEDNIK?

V krogih OZN se zatrjuje, da bo izbira verjetno padla na libanonskega delegata Charlesa Malika - Komentarji o vzrokih Lieve ostavke - Oster sovjetski napad na dosedanjega tajnika

NEW YORK, 11. — Ostavka glavnega tajnika Trygve Liea je prišla nepričakovano. Glavni tajnik je namreč obvestil samo svoje najtesnejše sodelavce o svoji nameri.

Njegov odstop se različno komentira. Mnogi izjavljajo, da je edini vzrok ostavke tisti, ki ga je Lie navedel v svojem pismu, to je želja, da se imenuje glavni tajnik, ki ga bodo priznali vsi člani skupščine, in ki bo lahko v danem trenutku posredoval v korejskem sporu. Toda njegovi nasprotniki pripominjajo, da je Lie še bolj zapletel položaj v skupščini, ki je ostala brez tajnika v tako kritičnem trenutku. Ti krogi zatrjujejo, da se bodo morda republikanci, ki bodo sedaj prišli v ZDA na oblast, pokazali manj naklonjeni OZN kakor demokrati, in da bi morda republikanci še bolj obtoževali Liea, češ da ima sovjetske agente v tajništvu.

Predsednik senatne podkomisije za notranjo varnost senator Mac Carran je izjavil, da je mnenja, da je ostavko Trygve Liea pripisati «razkritjem, ki smo jih napravili in ki jih bomo v bodoče napravili».

Vendar pa so številni tisti, ki so obžalovali Liev sklep. Francoski zunanji minister Schuman je na tiskovni konferenci izjavil, da je Lie nedvomno naletel na težave in razočaranja osebnega značaja. Na vprašanje, ali je Liev sklep pripisati deloma njegovemu razočaranju, ko vidi, da nekatere skupine in organizacije spodkopavajo temelje OZN, je Schuman odgovoril, da ni izključiti te možnosti.

Glasnik britanskega zunanjega ministrstva je danes izjavil, da britanska vlada močno obžaluje Liev odstop in da njegovo delovanje od l. 1946 dalje zasluži najtoplejšo pohvalo.

Ameriški novoizvoljeni predsednik Eisenhower pa je v odgovoru na čestitke glavnega tajnika izjavil, da bo podpiral smotre in ideale Združenih narodov.

Vsekakor bo sedaj najtežja naloga najti novega tajnika. Znano je, da se je Sovjetska vlada l. 1950 odločno upirala ponovnemu imenovanju Trygve Liea. Danes je agencija Tass v svojem poročilu iz New Yorka močno napadla Trygve Liea in pravi med drugim, da «je bil Lie razkrinkan kot agent ameriških napadalnih krogov». Poročilo dodaja: «Liev poizkus, da bi pomagal ZDA zakrivajoč pod zastavo OZN ameriški napad na Koreji, je povzročil val ogorčenja v vsem svetu. Lieva ostavka pomeni potrditev njegovega političnega bankrota».

Med kandidati, ki so se zdeli SZ sprejemljivi, so bili leta 1950 filipinski delegat Carlos Romulo, mehiški delegat Luis Padilla Nervo in libanonski delegat Charles Malik. Toda zdi se, da se bo SZ sedaj upirala slehernemu kandidatu države, ki je podpirala vojno na Koreji. Včeraj so omenjali Carlosa Romula, toda zdi se, da mu SZ sedaj ne bo naklonjena. Zato je bolj verjetno, da bo izbira padla na Padillo Nervo, še bolj verjetno pa na libanonskega delegata Charlesa Malika.

O potovanju Eisenhowerja na Korejo

AUGUSTA (Georgija), 11. — Uradni Eisenhowerjev glasnik je danes sporočil novinarjem, da upa, da bo konec tega tedna lahko dal nekaj informacij v zvezi z nameravanim potovanjem na Korejo. Dodal je, da bodo morale biti te informacije nujno omejene, ker se pripravlja obširen načrt, da se general Eisenhower obvaruje pred morebitnimi sovražnimi napadi med njegovim potovanjem. Dodal je, da ni bil za potovanje na Korejo še določen dan.

Mac Cloyevo poročilo o nacistični nevarnosti v Zahodni Nemčiji

BONN, 11. — Danes je bilo objavljeno zaključno poročilo, ki ga je poslal ameriški vladi bivši visoki komisar v Nemčiji Mac Cloy, preden je zapustil svoje mesto. Poročilo obsega vse razdobje, ko je bil Mac Cloy visoki komisar v Nemčiji, to je od septembra 1949 do julija 1952.

V svojem poročilu pravi Mac Cloy, da bi se sile neonacizma in nemškega skrajnega nacionalizma utegnile združiti, da bi potegnile Nemčijo v novo katastrofalno pustolovščino, da pa se mu zdi, da imajo skrajne tendence danes manj možnosti za uspeh kot v katerem koli prejšnjem razdobju nedavne nemške zgodovine. Vendar poudarja Mac Cloy, da je možnost preporoda nacizma in skrajnega nacionalizma stvar, ki po zadnjih izkušnjah zahteva vso budnost.

O vključitvi Nemčije v združeno Evropo priznava Mac Cloy, da obstaja strah, da bi utegnila Nemčija izrabljati svojo obnovljeno moč v nacionalistične namene; te dvome poraja obstoj nekaterih ekstremističnih tendenc, rastoč vpliv nekdanjih militarističnih predstavnikov in ultranacionalistične zahteve nekaterih begunskih organizacij. Vendar bivši ameriški visoki komisar dodaja, da mu «postopna krepitev demokracije vliva zaupanje v bodočnost».

V Bonnu ugotavljajo, da so nedeljske volitve pokazale v nekaterih predelih nevarno okrepitev zamaskiranih nacističnih sil, zlasti pa «begunske stranke», ki se je krepko uveljavila na Nižjem Saškem; na njeni listi je bil izvoljen za občinskega svetovalca tudi vidni nacist Schepmann. Predvsem se je «begunska stranka» okrepila v okraju Luenenburg, ki je bil nekoč trdnjava razpuščene neonacistične «socialistične stranke rajha» in kjer so «begunci» v nedeljo dosegli večino s 344.000 glasovi proti 322.000 glasovom za socialne demokrate.

Pred volitvami v jugoslovanski coni

Pred dobrim tednom so ljudje po vseh krajih jugoslovanske cone postavili slavoloke. Začel se je VI. kongres Komunistične partije Jugoslavije. Kongres se je zaključil, slavoloki pa še stoje in opozarjajo še na en velik dogodek — na volitve v občinske in okrajna ljudska odbora, ki bodo 7. decembra. Hrupa ni nikjer, le zvečer se ljudje zbirajo. Sprva so na zborovanjih Slovansko-italijanske antifašistične unije razpravljali o dosedanjem delu ljudske oblasti ter o tistih, ki jih bodo predlagali na zborih volivcev za kandidate. V nekaterih krajih, kot na primer v Smarjah, so na občinskem zborovanju SIAU pripravili program za bodoče delo.

Zdaj so zbori volivcev v polnem teku. Najvažnejša točka je izbira kandidatov za volitve. Novi volilni zakon namreč določa, da kandidate izbira zbor volivcev, na katerem mora biti vsaj desetina vseh volilnih upravičencev, vendar je udeležba povsod znatno večja in se suče po posameznih volilnih enotah od 40 do 90 odst. vseh volivcev. Na primer na zboru volivcev v Semedeli je bilo premalo prostora, ker so prišli skoraj vsi volivci. V piranski peti volilni enoti je bilo na zboru volivcev odsotnih le nekaj desetin mornarjev, ki so bili na delu, ostali volivci pa so bili z majhnimi izjemami vsi navzoči.

Postopek na zboru volivcev je, vsaj kar se tiče glavnega dela, določen z volilnim zakonom. Navzoči najprej izvolijo delovno predsedstvo, predsednik obvezno prebere nekatere člene volilnega zakona, ki jamčijo demokratičen potek zbora, nato pa izvolijo volivci kandidacijsko komisijo, ki sprejema njihove predloge za kandidate. Vsak volivec lahko predlaga tolikšno število kandidatov kolikor jih bodo volili v njegovi volilni enoti. Kandidacijska komisija potem iz predlogov sestavi kandidatno listo, ki jo da zboru na glasovanje. Če večina volivcev ni z listo zadovoljna, izvoli zbor novo kandidacijsko komisijo in postopek predlaganja kandidatov se začne znova. Sprejeto kandidatno listo predložijo potem volilni komisiji.

Seveda je na zborih volivcev najbolj živahna razprava o izbiri kandidatov. Izbor mora biti takšen, da zadovolji večino. Predvsem morajo biti kandidati ljudje, ki bodo znali še naprej uspešno voditi javne zadeve v interesu najširših plasti ljudstva. Tako so v drugi volilni enoti v Kopru izbrali za kandidata dva stara antifašista, ki sta se borila proti mednarodnemu fašizmu v španski državljanski vojni. Izbrali so tudi številne partizane, najboljše člane Partije in SIAU, skratka ljudi, ki jim ni žal žrtev pri naporih za uresničenje socializma. Seveda gledajo tudi, da dobijo vsi delovni sloji sorazmerno število svojih predstavnikov. V Piranu so izbrali za svoje kandidate predvsem delavce ter pomorščake, v ribiški četrti Kopra so izbrali največ ribičev. Precejšnji odstotek kandidatov predstavljajo žene. V Kopru, kjer so zbori volivcev že zaključeni, so izbrali za kandidatke 14 žena, od tega 6 delavk in 4 gospodinje. Pri izbiri stremijo tudi za tem, da so vse narodnosti sorazmerno zastopane.

Nad dve tretjini vseh volilnih enot jugoslovanske cone sta doslej že izbrali svoje kandidate na zborih volivcev. Volilni zakon pa dovoljuje, da lahko izberejo svoje kandidate tudi skupine državljanov izven zbora volivcev. Kandidatno listo za občinski ljudski odbor lahko predloži 30 volivcev, kandidatno listo za okrajni zbor pa najmanj 100 volivcev. Z njihovimi podpisi potrjene kandidatne liste predložijo volilni komisiji, ki bo vse predložene liste objavila in izvedla volitve.

Na številnih zborih volivcev so poročali tudi stari odbori o izvršenem delu. V Izoli je na primer stari odbor poročal, da je bilo na njegovem področju investiranega v dveh letih 164 milijonov dinarjev. V tem času je v Izoli zraslo 8 novih podjetij. O doseženih uspehih so govorili tudi na zboru volivcev v koprski četrti Bosa Draga, kjer so ugotovili, da ni Italija v 25 letih zgradila v Kopru nič drugega razen velikega spomenika iredentistu Nazariju Sauru. Začeli so sicer graditi tudi na mestu, kjer stoji danes novi reprezentativni hotel, toda komaj so se zidovi dvignili od tal, že so z zidanjem prenehali. No, danes je v Kopru in drugih krajih jugoslovanske cone ogromno napravljenega.

V bujskem okraju so na zborih volivcev razpravljali tudi o agrarnih odnosih. Prej je imelo 5 odstotkov veleposestnikov in duhovščine v rokah skoraj vso najbolj rodovitno zemljo, ostali prebivalci teh predelov pa so bili koloni in spolovinarji. Danes pa so vsi lastniki svoje zemlje, ki so jo dobili po agrarni reformi.

Na zborih volivcev so delavci zlasti govorili o njihovih najnovejših pridobitvah in o tem, da bodo zdaj volili svoje predstavnike v zbor proizvajalcev, kot so že poprej izvolili svoja vodstva tovarn in podjetij. Prav tako bodo v kratkem delavci in vsi člani Zavoda za socialno zavarovanje volili svoje vodstvo te važne ustanove, ki skrbi za delavce.

Zbori volivcev bodo v jugoslovanski coni verjetno končani že v nekaj dneh. Do tedaj bodo zbrani vsi kandidati za volitve, 7. decembra. Potem bodo do volitev najbrž še zborovanja, toda hrupa okoli volitev, kot je to navada drugje, ne bo. Uspehi, ki jih je ljudska oblast v kratkem času svoje dejavnosti dosegla na našem področju, so boljše jamstvo za uspeh, kot vsaka kričeča volilna propaganda.

TOME BOGDAN

SZ ne uveljavlja načel OZN pri odnosih z Jugoslavijo

Jugoslovanski delegat Vlahović je pred glavno skupščino OZN obtožil sovjetsko vlado, da krši romunsko, bolgarsko in madžarsko mirovno pogodbo, ker oborožuje v teh državah večje število čet, kakor je dovoljeno po mirovni pogodbi - Eden zavrnil predloge Višinskega o Koreji - Poziv indijske delegatke OZN in njena podpora težnjam Tunizije in Maroka

NEW YORK, 11. — Danes se je glavna skupščina OZN sestala na plenarni seji in nadaljevala splošno razpravljanje. Prva je govorila voditeljica indijske delegacije gospa Pandit, ki je označila korejsko vprašanje za najbolj nevarno grožnjo za mirovno poslanstvo OZN. Poudarila je, da je prva naloga Združenih narodov napraviti konec sovražnostim in poizkusiti sleherno pot, ki bi lahko privedla do nagle rešitve edinega vprašanja, ki je ostalo še nerešeno za sklenitev premirja. Pri tem je poudarila stališče Indije, da mora biti pekinška vlada sprejeta v Združene narode, in dokler ne bo to vprašanje rešeno v skladu z dejanskim stanjem, se ne bo moglo razpravljanje OZN nadaljevati na stvarni podlagi.

Za tem je gospa Pandit poudarila simpatijo Indije za težnje Tunizije in Maroka po neodvisnosti. Pripomnila je, da konkretno delo OZN v zvezi z Libijo in Indonezijo narekuje nujnost, naj ne bi Tuniziji in Maroku odrekali tega, kar je bilo dovoljeno narodom, ki z njima mejijo. «Na vseh delih afriškega kontinenta», je nadaljevala govornica, «se položaj naglo slabša, ker se nadaljuje rasna politika, ki ji je namen nadaljevanje nadvlade enega naroda nad drugimi». Izrazila je, da je upanje, da bo sedanje zasedanje glavne skupščine priznalo nevarnosti sedanjega položaja in da bo o tem razpravljala tako, da bo ljudstvo Južne Afrike imelo mir in zadoščenje.

Na koncu je govornica pozvala velesile, naj se zavedajo velike odgovornosti, ki jo imajo za ohranitev svetovnega miru.

Govoril je nato britanski zunanji minister Eden, ki je navedel štiri načela za rešitev spora o vojnih ujetnikih na Koreji: Vsi vojni ujetniki imajo pravico biti izpuščeni po sklenitvi premirja. Vsi vojni ujetniki imajo pravico vrniti se v domovino. Država, ki zadržuje ujetnika, ima dolžnost ukreniti potrebno, da se zajamči njegov povratek v domovino. Država, ki zadržuje ujetnika, nima pravice posluževati se sile, da bi odločala o njegovi usodi.

Pozval je nato Višinskega, naj pojasni, ali mu je mogoče sprejeti ta načela, in je izjavil, da se strinja s francosko tezo, ki jo je včeraj navedel Schuman v zvezi s Severno Afriko, zatrjujoč da bi bilo nevarno za OZN vmešavati se v notranje zadeve držav članic.

Eden je nato obžaloval odstop glavnega tajnika Trygve Lia in je izrazil upanje, da ga bo mogoče prepričati, da prekliče svoj sklep.

V svojem govoru je Eden zavrnil zadnje predloge Višinskega za imenovanje komisije, ki naj bi rešila vprašanje vojnih ujetnikov, in je dodal, da sovjetska resolucija ne koristi v sedanjih težkočah, čeprav bi bilo pozneje lahko tudi umestno ustanoviti organizem, kakršnega predlaga Višinski. Glede omenjenih štirih načel je Eden izjavil, da jih bo mogoče upoštevati pri resoluciji, ki naj tvori podlago za splošen sporazum, če bodo sprejeta. Potrebno bo seveda nato iskati način njih praktične izvedbe.

Dalje je Eden omenil številna druga vprašanja mednarodne politike in je pri tem dejal, da so zahodne države pripravljene pogajati se o nemški mirovni pogodbi, takoj ko bo izvoljena nemška vlada v okviru svobodnih volitev.

Nato je omenil kolonialna vprašanja in zagovarjal sedanjo politiko kolonialnih držav. S tem v zvez je pripomnil, da ni umestno razširiti pomena listine OZN in raztegniti meja področij, na katerih OZN izvaja svojo jurisdikcijo, ker da bi to pomenilo vmešavanje v notranje zadeve držav članic.

V zvezi z razorožitvijo je Eden omenil predloge zahodnih držav ter je izrazil upanje, da bo kljub negativnemu stališču Sovjetske zveze mogoče najti način za sodelovanje.

Govoril je še grški delegat Politis, ki je pozval skupščino, naj nadaljuje s svojimi prizadevanji za sporazum. Navedel je za primer, da je zbližanje grško-jugoslovanskih odnosih kot primer, da je zbližanje stališč mogoče tudi med državami z različnim režimom.

Politis je obžaloval napetost med velikimi državami, prelivanje krvi na Koreji, zlasti pa je obžaloval, da ni bilo še rešeno vprašanje povrnitve grških otrok, ki so v državah Kominforma.

Po kratkem govoru kostariškega delegata je bila seja zaključena.

Posebni politični odbor je nocoj sklenil ustanoviti komisijo za dobre usluge, ki naj organizira pogajanja med Indijo, Pakistanom in Južno Afriko v zvezi z ravnanjem z Indijci v Južni Afriki ter poziva južnoafriško vlado, naj med pogajanji prekine izvajanje ukrepov o rasni diskriminaciji.

Na popoldanski seji je med drugimi govoril jugoslovanski delegat Vlahović, ki je izjavil, da ni SZ nič napravila, da bi izvedla resolucijo zadnje skupščine OZN, ki priporoča državam sovjetske skupine, naj uveljavijo načela listine OZN pri svojih odnosih z Jugoslavijo. Navedel je zlasti sovražno dejanje Madžarske, katere čete so 20. decembra 1951 s silo zasedle neki otok na reki Muri. Madžarska vlada je odklonila ureditev tega incidenta in vprašanja obmejnih odnosov z ustanovitvijo mešane komisije.

Dalje je Vlahović obtožil SZ, ker krši romunsko, bolgarsko in madžarsko mirovno pogodbo z vojaškimi vežbanji in z oboroževanjem v teh državah večjega števila čet, kakor je dovoljeno v mirovni pogodbi. Kljub temu položaju, je dejal Vlahovič, in kljub stalnema vohunskemu delovanju in sabotaži proti Jugoslaviji si bo ta še dalje prizadevala, da uredi svoje odnose s svojimi sosedi.

Še pred jugoslovanskim delegatom je govoril brazilski zunanji minister, ki je omenil obupen gospodarski položaj v nezadostno razvitih državah. Izrekel se je za sprejem v OZN vseh držav, ki iskreno sprejmejo njena temeljna načela. Prav tako je izrazil simpatijo za zakonite težnje narodov, ki niso dosegli še svoje suverenosti.

Nov Bevanov uspeh v laburistični poslanski skupini

Končana debata o prestolnem govoru v spodnji zbornici

LONDON, 11. — Danes je angleška spodnja zbornica končala debato o prestolnem govoru in končno izglasovala zaupnico Churchillovi vladi s 313 glasovi proti 279. S tem je bila tudi zavrnjena laburistična resolucija, ki je kritizirala oni del prestolnega govora, ki je obravnaval gospodarska vprašanja.

V imenu opozicije je debato zaključil voditelj laburistične parlamentarne skupine Clement Attlee. Obtožil je vlado, da nima nobenega resnega programa za boj proti krizi, v kateri je angleško gospodarstvo. Vlada ima en sam jasno zastavljen cilj, je dejal Attlee, in ta je, da uniči sistem splošnega socialnega skrbstva, ki ga je uvedla laburistična vlada; konservativcem se ta sistem ne zdi potreba, temveč luksuz.

Attlee je dejal, da je minister za delo prevelik optimist, kar se tiče položaja na tržišču delovne sile, in dodal, da v angleških pristaniščih narašča brezposelnost. Zatrdil je tudi, da je izboljšanje plačilne bilance samo prehodno in posledica slučajnih faktorjev. V debato sta posegla tudi finančni minister Butler in bivši laburistični finančni minister Hugh Gaitskell, ki je napovedal popoln zlom gospodarskih teorij konservativnega desnega krila.

Danes so objavili izid glasovanja za izvolitev namestnika voditelja laburistične poslanske skupine. Kot so splošno pričakovali, je bil izvoljen Morrison vendar z mnogo manjšim številom glasov, kot so predvidevali. Morrisonov tekmec Bevan, voditelj levega krila v stranki, je dobil 82 glasov, to je več, kot so napovedovali največji optimisti. Še pred nedavnim se je za Bevana potegnilo 57 laburističnih poslancev in že to število so imeli za zelo visoko, saj ni imel Bevan v začetku tega leta niti deset poslancev na svoji strani.

Bivši minister za kolonije James Griffths je bil izvoljen za predsednika podkomisije za splošno politiko in volilni program laburistične stranke: doslej je bil na tem mestu Herbert Morrison, ki pa v Morecambu ni bil izvoljen v izvršni odbor. Menijo, da bi Griffths utegnil biti naslednik Clementa Attleeja, ker je enako priljubljen med bevanistično levico kot med desnico.

Churchill je v spodnji zbornici odgovarjal na ponovna vprašanja o potovanju generala Eisenhowerja na Korejo. Dejal je, da angleški obrambni minister Alexander ne bo odpotoval skupno z Eisenhowerjem na Korejo, kot je zahtevala opozicija, in izrazil prepričanje, da bo angleška vlada pravočasno obveščena, če bo Eisenhower, ko bo nastopil predsedniško službo, hotel menjati ameriško politiko na Koreji.

Kongres degolistov

PARIZ, 11. — Včeraj se je začel kongres golistične stranke RPF. V raznih resolucijah, ki so bile predložene kongresu, napadajo vlado zaradi «premalo odločnega stališča» v Tuniziji, nasprotujejo pariški pogodbi o evropski vojski in oborožitvi Nemčije in zahtevajo ustanovitev «vlade, ki bi bila sposobna nositi veliko odgovornost» v Franciji.

Danes je De Gaulle v svojem govoru ostro kritiziral politiko vlade glede atlantske zveze in evropske vojske.

De Gaulle je tudi zahteval, naj se v izrednih vprašanjih, kakor je na primer ratifikacija pogodbe o evropski vojski, da francoskemu narodu možnost, da neposredno izreče svojo voljo.

Tavianijeva pot na Dunaj v beograjskih komentarjih

Posvetovanje jugoslovanskih diplomatskih zastopnikov v jugoslovanskem zunanjem ministrstvu - Tiskovna konferenca H. Spaaka

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 11. — V jugoslovanskem zunanjem ministrstvu se je včeraj začelo posvetovanje jugoslovanskih diplomatskih zastopnikov v inozemstvu, ki so prispeli v domovino kot delegati oziroma gostje na VI. kongresu KPJ. Posvetovanju, ki mu predseduje zunanji minister Edvard Kardelj, prisostvujejo razen diplomatskih zastopnikov tudi pomočnika zunanjega ministra dr. Aleš Bebler in Bogdan Crnobrnja in načelniki regionalnih oddelkov zunanjega ministrstva.

Predsednik zvezne vlade maršal Tito je danes opoldne sprejel bivšega predsednika belgijske vlade, vplivnega člana socialistične internacionale in častnega sodelavca UNICEFA Henrija Spaaka in ga zadržal na kosilu.

Danes popoldne je Henri Spaak na tiskovni konferenci izjavil, da se je med svojim bivanjem v Jugoslaviji prepričal, da je sodelovanjem med UNCEFOM in Jugoslavijo dalo dobre rezultate in izrazil prepričanje, da bo ta njegov obisk koristil razvoju dela UNICEFA v evropskih državah. Spaak je nadalje poudaril, da mu je bilo zelo prijetno, da je prišel v Jugoslavijo prav med VI. kongresom KPJ in da je z velikim zanimanjem prebral referata maršala Tita. Izrazil je tudi mnenje, da se bo sodelovanje med socialistično internacionalo in Socialistično zvezo delovnih ljudi Jugoslavije moralo v bodoče okrepiti, čeprav še ni gotovo, kakšne organizacijske oblike bo to sodelovanje imelo.

Pod naslovom «Padec prestiža» poudarja nocojšnja «Politika» v zvezi z nedavnim obiskom italijanskega podtajnika v zunanjem ministrstvu Tavianija na Dunaju, da je Dunaj pokazal kljub običajnemu vljudnemu sprejemu, da ne želi prilagoditi svoje interese željam Italije za osvajanje Trsta.

Tavianijevo potovanje v Avstrijo, ki ga je italijanski tisk prikazal kot željo za poglobitev medsebojnih odnosov, je navadna hinavska poteza Rima v trenutku, ko postaja balkansko sodelovanje vedno bolj pristno. Rimski diplomat je potoval na Dunaj skozi Južno Tirolsko, kjer živi avstrijska narodna manjšina, ki se ji ne godi bolje kot Slovencem pod Italijo. Čeprav je Taviani trdil na Dunaju, da je njeno vprašanje vzorno rešeno, tolmačijo politični opazovalci te njegove besede za prihodnji čas in sicer za rimsko napoved, da se bo tirolski manjšini godilo bolje, če bo Avstrija molče opazovala nadaljnjo italijansko ekspanzijo v Trstu, čeprav Italija ni dovro vedo, da Avstrija ne more drugače ravnati zaradi svojega specifičnega položaja okupirane države.

Samo z molčanjem drugih držav, poudarja «Politika», lahko Italija rešuje svoj prestiž. Tako je tudi italijanski obrambni minister Pacciardi kot edini evropski diplomat takoj tekel k Eisenhowerju, da bi italijanski tisk lahko pisal o ameriški podpori Italiji glede Trsta. Ne vemo, kaj misli novi predsednik ZDA, pravi «Politika», videli pa smo, da je politična javnost Dunaja ravnodušno reagirala na italijanske poskuse. Verjetno so se tudi tam prepričali o nepopravljivi sterilnosti Rima, saj je tudi De Gasperi v svojem vide spravljivem govoru v Redipulji ponovno omenil nekak julijski problem in sanjal o Julijski krajini pod italijansko zastavo. Jugoslavija in dober del sveta se ne spominja več in se ne želi spominjati, da je del Jugoslavije moral nekoč nositi ta fašistični naziv.

Nocojšnja «Borba» objavlja statut Zveze komunistov Jugoslavije in v uvodu med drugim poudarja, da se je KPJ kot zavedni in najnaprednejši organizirani del delavskega razreda tesno povezala za osvoboditev in za zruešnje kapitalističnega izkoriščanja, za ljudsko oblast, v borbo za uresničenje bratstva, enotnosti in enakopravnosti narodov Jugoslavije. Zveza komunistov Jugoslavije se bori, poudarja statut, za izgradnjo socializma, za ohranitev narodne neodvisnosti, za bratstvo in enotnost, in se trudi z vsemi političnimi in organizacijskimi sredstvi za mobilizacijo ljudskih množic v borbi za te smotre.

Moč ZKJ je v njeni doslední borbi za interese delavskega razreda in delovnega ljudstva, v pravilnem izražanju njegovih želja in interesov, v njeni trdni povezanosti, v enotnosti volje in enotnosti akcije vsega njenega članstva in organizacij. ZKJ deluje za razvijanje in krepitev bratskih mednarodnih odnosov s političnimi organizacijami in delovnimi ljudmi vsega sveta na načelu enakopravnosti. Statut vsebuje točne predpise o dolžnostih in pravicah članov, o organizaciji in notranji demokraciji Zveze, o delokrogu osnovnih organizacij, rajonskih, mestnih, občinskih, pokrajnskih in oblastnih konferenc, organizacij ZKJ v ljudskih republikah in Ljudski armadi in o najvišjem organu ZKJ, kongresu.

B. B.

Zaostritev spora med Francijo in Tunizijo

TUNIS, 11. — Danes so objavili pismo, ki ga je tuniški bej poslal 9. septembra francoskemu predsedniku Auriolu. V svojem pismu zavrača bej predlagane reforme in poudarja, da te ne upoštevajo tuniške suverenosti. Dalje pravi pismo, da je bila vsaka možnost uspeha teh reform prejudicirana z akcijo, ki jo je marca začela Francija, ki je razpustila Šenikovo vlado in internirala njene člane ter razglasila obsedno stanje. Bej poudarja dalje, da so bili predlogi postavljeni v obliki ultimata, ki je onemogočil vsako iniciativo Tunizijcev.

V pismu prilaga bej poročilo svojih tuniških svetovalcev, v katerem se izjavlja, da predstavljajo francoski predlogi napad na tuniško suverenost. Kakor je znano, predvidevajo francoski predlogi izvolitev posvetovalne skupščine, ki naj bi jo sestavljali Tunizijci, ter ustanovitev občinskih svetov v vsem protektoratu. Francija bi ohranila nadzorstvo nad tuniško zunanjo politiko in obrambo.

Predstavnik francoskega zunanjega ministrstva je izjavil, da je objava bejevega pisma povzročila presenečenje v zunanjem ministrstvu, in je dodal, da predstavlja objava spletko, ko se začenja razpravljanje o Tuniziji in Maroku v glavni skupščini OZN. Zato da je najboljši odgovor objava Auriolovega pisma.

Dodal je, da francoska vlada želi obnoviti razgovore s tuniškimi oblastmi čimprej, potem ko bodo prenehali sedanji «umetni» nemiri.

V svojem odgovoru pravi Auriol med drugim, da prepušča svoji vladi, da odgovori na pismo, kakor se ji bo zdelo bolj koristno in v skladu z interesi obeh narodov.

Dalje obžaluje Auriol, da so bila pogajanja prekinjena.

PARIZ, 11 — V krogih NATO se je razširila govorica, da bo sestanek sveta ministrov atlantskega pakta, ki bi moral biti v decembru, preložen na januar,

DNEVNIK SLOVENCEV V ITALIJI

Danes, sreda 12. novembra Kunibert, Davorin
Sonce vzide ob 7.00 in zatone ob 16.38. Dolžina dneva 9.38. Luna vzide ob 1.28 in zatone ob 14.05.
Jutri, četrtek 13. novembra Stanislav, Nevenka

Govor tov. dr. Dekleve v tržaškem občinskem svetu

(Nadaljevanje s 1. strani)

dal, da se ta pogodba ne more skleniti, preden ne bodo pravično rešili vprašanja italijanske lastnine, ki je bila na Češkoslovaškem nacionalizirana. Tako se je promet s to državo stalno nižal predvsem v škodo tržaškega delovnega ljudstva. Češkoslovaška je preusmerila svoj promet drugam, predvsem v severna pristanišča. Leta 1938 je n. pr. predstavljal češki tranzitni promet skozi Trst 360.000 ton blaga. Leta 1951 se je ta promet znižal na okoli 115.000 ton. To kar velja v tem primeru za Češkoslovaško, velja tudi za Madžarsko.

Tako politiko do Trsta so vodili predvsem zato, da bi dokazali, da Trst ne more živeti in se razvijati neodvisno ter da Trst ne more imeti lastne vloge, če ni povezan z gospodarstvom italijanske republike. S pretežno političnimi cilji in v podporo iredentističnim zahtevam so podpisali tudi gospodarske in finančne sporazume marca 1948 med ZVU in Italijo.

Logično je, da obstajajo poleg vzrokov, ki smo jih navedli in ki negativno vplivajo na življenje Trsta, še druge ovire za oživitev pomorskega in pristaniškega prometa v Trstu. Ena izmed ovir bistvene važnosti je pomanjkanje koordinacije tarif, prevozov po železnici in po rekah, pri čemer je naše mesto močno zainteresirano. Teza zemljepisne razdalje kot o odločilnem argumentu za ureditev tarif ne naleti na odobravanje pri predstavnikih severnih pristanišč in niti pri predstavnikih nemških železnic. Veselimo se tarifarnih sporazumov, ki so jih pred kratkim sklenili na Dunaju namesto zapadlih, pri tem pa ne smemo pozabiti, da obstaja razen tarif v Italiji in v Trstu nepričakovana obdavčenja, ki često naletijo na odpor klientov, ter da je vprašanje tarif samo del splošnega vprašanja, ki je v diskusiji.

Tisti, ki odgovarjajo za gospodarsko življenje v Trstu, niso na primer razvili v globini tržaškega zaledja plodne propagande, ki pa jo delajo konkurenti Trsta. Res je, da obstajajo na Dunaju Triester - Verkehrstelle, organ odbora za promet tržaške Trgovinske zbornice, ter dve podružnici špediterskih družb, toda to je zelo malo spričo močnih zastopstev, železniških agencij, propagandnih uradov itd., ki jih vzdržujejo severna pristanišča. Lahko bi nadaljevali, toda bolje je, da poudarimo še enkrat položaj tržaške trgovinske mornarice, ki je poseben argument te diskusije.

Po podatkih italijanskega ministrstva za trgovsko mornarico je bilo 1939. leta, to je pred začetkom druge svetovne vojne, vpisanih v tržaški pomorski register 524.000 ton. 31. julija 1951 pa je bilo vpisanih samo še 119.000 ton. Med te ladje, registrirane v Trstu, pa sta vključeni tudi dve veliki ladji «Saturnia» in «Vulcania», ki sta že pred časom bili premeščeni v Genovo skupno s svojo administrativno upravo vred in ki jih Trst že leta ni videl. Če upoštevamo ti dve ladji, se skrči tonaža registrirana v Trstu na borih 69.000 ton.

Preden končamo, povzemimo na kratko položaj tržaškega trgovinskega brodovja. Leta 1914 je skupna tonaža presegala 600.000 ton, leta 1940 je sama tonaža Tržaškega Lloyda dosegla še vedno 590.000 ton, sedem let po koncu vojne pa se je Trstu trgovinska mornarica skrčila dejansko na samo 70.000 ton.

V teh številkah je vsa tragedija Trsta, njegovih ladij in njegovega pristanišča; v tem položaju se zgovorno izraža vzrok resne gospodarske krize mesta, njegovih delavcev in njegovega ljudstva katere niso odstranili z znanimi reorganizacijami pomorstva 1932. in 1937. leta. Prav nasprotno, rezultate teh reorganizacij opisuje «Economia della Venezia Giulia» takole:

«Negativne plati ukrepa so bile za Trst in Reko v glavnem v tem, da so odvzeli pristaniščem njih osnovne organizme (pomorske družbe op ur.), ki so imeli osnovni pomen in vzrok za obstoj predvsem zaradi svojstvenih značilnosti in zahtev julijskih pristanišč. Ni treba izgubljati besed z dokazovanjem, da so za popolno in učinkovito opravljanje svojih funkcij ti organizmi imeli nujne pogoje: avtonomija vodstva in polna svoboda dela, ker je odvisnost od zunanjih in oddaljenih direktiv lahko samo neugodno vplivala na razvoj sleherne dejavnosti».

V isti publikaciji čitamo nadalje:

«.. ohraniti avtonomijo prevozov in industrije je bilo za Trst osnovnega pomena, ker ta omogoča hitre odločitve in takojšnje ukrepe, ki jih zahteva stalno spreminjajoča se potreba trga, kar vse se ugodno odraža na obseg prometa. Te potrebe čuti Trst v večji meri, kot katero koli drugo pristanišče, ker je odvisen predvsem od tranzitnega prometa izvirajočega na obširnem tujem zaledju in za katerega je treba skrbeti od blizu».

Marsikdo bo dejal, da obstaja volja po izboljšanju tega položaja. Prav te tedne se je razširila vest, oziroma agitacija, glede dodelitve Trstu pomorske zveze z Južno Afriko. Toda tudi to dejstvo naj bi imelo po samih besedah ministra za trgovinsko mornarico Cappe začasen in poskusen značaj. Znani so razlogi te ministrove rezerviranosti. Predstavniki genovskih interesov, z genovskim županom poslancem Pertusijem na čelu so odločno ugovarjali tej progi. Medtem tudi uradno potrjujejo, da bodo pomorske zveze za Daljnji vzhod, ki so bile desetletja in desetletja izključno domena Tržaškega Lloyda, dokončno določene Genovi, ki poleg tega zahteva dokončno dodelitev ladij «Saturnia» in «Vulcania», ki jih zahteva tudi Neapelj. Na ta način bi bila podružnica plovne družbe «Italia» v Trstu dokončno likvidirana, to je likvidirane bi bile vse pomorske zveze z Ameriko, ki jih je v Trstu vzdrževala najprej «Austro-Americana» in nato Cosulich; te zveze bi ostale za Trst samo spomin.

Vprašamo se: *Ali je morda Trst povzročil vojno, jo vodil in izgubil? Ali mora Trst, ali morajo njegovi delavci in meščani nositi breme nesrečne in zločinske politike ter posledice političnih in vojaških pustolovščin in polomov?* Toda vrnimo se k temu, kar predstavlja v tem trenutku konkretno stvarnost. Vojna je res povzročila ogromno škodo v trgovski mornarici in tržaške ladje so se potopile na dno morja na račun italijanske države. Danes Rim uradno poroča, da je tonaža italijanske trgovinske mornarice dosegla predvojno stanje.

Dolžnost tržaškega občinskega sveta je, da protestira proti dejstvu, da hočejo od 3.340.000 ton ladij v prometu, potolažiti Trst z nekaj deset tisoč tonami ladjevja, namesto da bi vrnili Trstu število ladij, ki bi zadostovale njegovim tradicionalnim pomorskim zvezam in njihovi strukturi. Prav na to opozarjamo tržaški občinski svet, odbor za obrambo dela v pristanišču, Trgovinsko zbornico, sindikalne organizacije ter druge tržaške skupine in organizacije, ki so kakor koli zainteresirane na življenju in razvoju pomorskega prometa in ladjedelnic.

Rimska vlada ima danes materialne možnosti in je tudi dolžna vrniti, kar je bilo tržaškemu prebivalstvu odvzeto. To je vrniti mora trgovske ladje, ki Trstu pritičejo tudi na osnovi mirovne pogodbe.

Dovolite mi, gospodje svetniki, da dodam tu majhen vrinek. Italija bi morala vrniti Trstu nele tisto premoženje, o katerem smo govorili, toda po členu 1. priloge 10 je STO pridobilo vse državno in poldržavno premoženje, med katerim je tudi lastnina IRI in njegovih različnih holdingov, ki so na našem ozemlju. To premoženje je precejšnje, kakor izhaja iz podatkov o odstotkih soudeležbe IRI v podjetjih, od katerih jih bom nekaj naštel:

1. Združene jadranske ladjedelnice, kjer je IRI soudeležen s 65 odst.;
2. Sacci (stisnjeni plini) za 72 odst.;
3. Tržaški arzenal neposredno ali po Tržaškem Lloydu 100 odst.;
4. ILVA 61.5 odst.;
5. Podružnica Banca Commerciale Italiana 95.5 odst.;
6. Podružnica Credito Italiano 80 odst.;
7. Podružnica Banco di Roma 96.17 odst.;
8. Tržaški Lloyd tudi po Finmare 100 odst.;
9. Telve tudi po Finstet 100 odst.;
10. Forestale Italiana 91.4 odstotkov;
11. EIAR 97.75 odst.

Že iz tega seznama, čeprav še ni popoln, se jasno vidi ogromna vrednost premoženja STO, ki ga nezakonito pridržuje in upravlja Rim.

Zaključujoč diskusijo o tem argumentu, moramo spričo sedanjih razmer, težkega objektivnega položaja, v katerem je tržaško gospodarstvo in njegovih perspektiv, zahtevati naslednje:

Trst mora dobiti pravičen del obnovljenega pomorskega premoženja, ki bo odgovarjalo sedanjim potrebam pomorskega prometa.

Odstranitev vseh onih za Trst negativnih rezultatov, ki izvirajo iz finančnih in gospodarskih sporazumom sklenjenih med ZDA in italijansko vlado marca 1948.

Pospešiti je treba in ponovno vzpostaviti redne pomorske proge s stalnimi odhodi iz Trsta, zlasti pa tiste pomorske proge, ki so toliko let predstavljale vir dela in blagostanja za mesto; pri tem je treba vprav upoštevati, da malo število rednih prog favorizira konkurenco severnih pristanišč, ki nudijo uvoznikom in izvoznikom reden in sistematičen prevoz v vse smeri.

Trstu je treba zagotoviti zadovoljiv delež aktivnosti, ki izvirajo iz sporazumov z Avstrijo, Češkoslovaško, Madžarsko in Jugoslavijo.

Cene pristaniških uslug in pomorskih prevozov je treba prilagoditi tako, da bodo ugodnejše od tarif, ki jih prakticirajo severna pristanišča, pri čemer je treba plačevanje pomorskih uslug čimbolj olajšati, upoštevajoč potrebe tržaškega prebivalstva in naše industrije.

Razviti je treba v tržaškem zaledju, v državah, ki objektivno težijo k našemu pristanišču, učinkovito, homogeno in prepričljivo propagando, ki bo lahko pritegnila k Trstu delež prometa, ki je danes usmerjen proti drugim sektorjem.

PRIPRAVE ZA VOLITVE 14. DECEMBRA

DFS bo vodila Slovence

še naprej v borbi za njihove pravice

GORICA, 11. — Tajništvo Demokratične fronte Slovencev v Italiji je že nekaj dni do kraja zaposleno z volilnimi formalnostmi. Na zadnjih sejah izvršnega odbora DFS so izbrali kandidate. Včeraj in danes so v Gorici, Standrežu in Podgori pobirali podpise predlagateljev kandidatne liste. Odziv prebivalstva je bil izredno velik. Ljudje so tako v mestu kakor tudi po okoliških vaseh ob napovedani uri prišli na urade in opravili svojo dolžnost.

S predložitvijo kandidatne liste je treba pohiteti. Zadnji dan je v petek, 14. novembra.

Demokratična fronta Slovencev v Italiji bo to formalnost v redu in pravočasno opravila. Na občinskih volitvah 14. decembra bo nastopila samostojno.

Tudi za druge organizacije in stranke je v glavnem že znano njihovo stališče do volitev. SDZ bo nastopila samostojno, prav tako tudi krščanska demokracija. Samostojno bodo nastopili tudi monarhisti in MSI-jevci. Ezuli bodo nastopili z znakom beneškega leva. Kominformisti (PCI in PSI) bodo imeli enotno listo.

V začetku je kazalo, da se bodo socialdemokrati povezali z liberalci in republikanci. Sedaj pa se je vodstvo odločilo, da bo nastopilo brez povezave. Edini «apparentamento» bodo tvorili republikanci, liberalci in indipendentisti.

Kadar koli se Vam zdi in ne samo v začetku meseca, se lahko naročite na PRIMORSKI DNEVNIK
Dovolj, da telefonirate svoj naslov na štev. 33-82.

Slovenske volivce znova opozarjamo, naj uredijo svoje odnose do anagrafskega urada. Prijavijo naj morebitno spremembo bivališča, ker bo anagrafski urad dostavljal na dom volilna potrdila.

Ker je iz volilnih priprav posameznih strank razvidno, da bodo napravile vse, da bi število slovenskih svetovalcev čimbolj okrnili, ker jim je za politično zunanjo in notranjo rabo potrebno čimbolj zmanjšati število Slovencev, je z naše strani potrebno, da do kraja doumemo ta šovinistični načrt in napravimo vse, da ne bo niti en slovenski glas izgubljen.

Mlini v Benečiji

Skoro vsaka vas v Beneški Sloveniji ima svoj mlin. V zahodnih krajih ter v dolini Tera so imeli v prejšnjih časih tudi po več mlinov. Seveda ti niso bili veliki, saj je pridelek žita v teh predelih neznaten. Večji mlini so propadli, ostali so samo manjši, ki jih ženejo lokalni potoki.

Toda sčasoma zapadajo tudi ti v krizo, ker imajo premalo dela. Zaradi tega težkega položaja bi morale oblasti proučiti možnosti za izboljšanje. V načrtu imajo, da bi na mline Beneške Slovenije raztegnili ekonomske ugodnosti, ki jih imajo tisti, ki leže nad 700 m visoko. Ukrep bi bil popolnoma pravilen.

Plesna prireditev

V soboto 15. t. m. priredi Zveza slovenskih žena v Gorici v bivši dvorani Mladike plesno zabavo. Pričetek bo ob 20.30. Deloval bo tudi bar.

Vstop samo z vabili, ki jih razdeljujejo na sedežu Zveze slovenskih prosvetnih društev v Ul. Ascoli 1 in v kavarni Bratuž.

PISMO Z VRHA

Italijanske oblasti ščitijo Sv. Martin edino italijansko vas na Krasu vse slovenske vasi pa zapostavljajo

VRH, 11. — V nedeljo so imeli pri Sv. Martinu na Krasu svečanost, s katero so se spomnili prihoda prvih Vizintinov iz italijanskega mesta Vicenza na kraške obronke. S posebnim poudarkom so udeleženci slavnosti naglasili, da so po prvi svetovni vojni, ki je do kraja porušila to edino italijansko naselbino na slovenskem Krasu, vas Sv. Martin znova popravili. Obnovili so jim hiše, napravili šolo in cerkev, napeljali elektriko in poskrbeli, da ni bila deležna vseh tistih kraških neprilik, ki jih prenašajo slovenske vasi.

Tudi Vrh je v zadnjih letih doživel poleg drugih okoliških kraških vasi približno enako zgodovino kot Sv. Martin. Toda za Vrh se niso našli taki dobrotniki kot za edino italijansko vas na Krasu. Vaščani so si morali sami popraviti svoje hiše. Za ceste so se morali sami brigati. Da pa bi kdo mislil na napeljavo elektrike ali celo vode v vas, o tem sploh ni bilo govora.

Še danes Vrhovci nimajo elektrike, čeprav je kredit za napeljavo že odobren. Toda Vrh ni bil deležen kredita po enaki poti kot Sv. Martin.

Prebivalci Sv. Martina bodo v kratkem dobili celo vodovod, na Vrhu pa še do elektrike niso prišli.

Iz vsega se vidi, kako oblasti zapostavljajo slovenske kraške vasi, istočasno pa nudijo italijanskim vso podporo. Tudi to je diskriminacija, ki ima velike posledice, ker onemogoča pravilen gospodarski razvoj vasi in preprečuje vaški skupnosti vzporedno dviganje z ostalimi vasmi.

Prebivalci z Vrha smo najodločneje proti takemu ščitenju vasi, ki ima enake potrebe kot naša kraška vas. Edina razlika je samo v tem, da smo na Vrhu Slovenci, pri Sv. Martinu pa žive ljudje druge narodnosti. Italijanske oblasti vidijo v tem veliko razliko in zato tudi tako ravnajo.

Skupno delo v Dolenjem Barnasu bo dvignilo ekonomski položaj vasi

Čestokrat smo pozivali, da si je treba zaradi težkega ekonomskega položaja naših prebivalcev s skupnimi močmi prizadevati, da bi se ta položaj izboljšal. V zadnjem času je prišlo do organiziranja prebivalstva vasi v Dolenjem Barnasu, kjer so ustanovili zadružno mlekarno. Odločili so se, da bodo poleg mlečnih izdelkov usmerili svojo dejavnost tudi na poljedelstvo. Nabavili so si že prvi traktor. Da bi čimbolj izkoristili prednosti, ki jih daje poljedelstvu ta stroj, se je večje število kmetov iz Dolenjega Barnasa udeležilo vzorčnega sejma v Pordenone, kjer so bili razstavljeni številni poljedelski stroji. Nov traktor že uporabljajo na vaških poljih.

Odločili so se tudi, da bodo zgradili skladišče, kjer bodo spravljali vse stroje, ki si jih mislijo še nabaviti, in ki bo služijo tudi za skupno shrambo za umetna gnojila, semena itd.

Med številnimi konkurenti sta bila izbrana za traktorista Gino Filaoro in Maurizio Borghese, dva mladeniča iz vasi, delavna in ki se dobro spoznata na stroje.

Skupno delo vseh vaščanov bo prav gotovo privedlo do uspeha. Veliko laže je izboljšati produktivna sredstva in tudi delo samo v skupnosti, kot pa posamezno. Tudi je nemogoče, da bi si en sam kmetovalec nabavil moderne stroje, ki so potrebni za racionalno delo.

Pri tem je treba poudariti, da je do te skupne vaške akcije prišlo čisto spontano med prebivalci vasi. Poprla ga je Zadružna mlekarna, ki je prevzela tudi vse stroške. Prav bi bilo, da bi Zavod za gorsko gospodarstvo ali druge podobne organizacije podprle, predvsem s sredstvi, take in podobne iniciative. Posebno ko smo že slišali toliko velikih obljub.

Zemljišča v Beneški Sloveniji

Poljedelski položaj v Benečiji je kritičen tudi zato, ker je prebivalstvo preveč navezano na svojo zemljo. Zaradi tega so posestva preveč razdeljena in tako polj ne morejo bolj izkoristiti. Gozdovi so razdeljeni na majhne dele prav tako so tudi njive večkrat široke komaj nekaj metrov, čeprav segajo precej v dolžino. Jasno je, da je izkoriščanje takih polj ali gozdov nekoristno. Večkrat nastajajo celo spori zaradi mej, ki jih je težko določiti okrog teh dolgih in čudno oblikovanih zemljišč. Večkrat se zgodi, da hoče na primer neki kmet imeti na svojem zemljišču travnik ali njivo, njegov sosed, čigar zemljišče je morda bolj kamnito, hoče vzgojiti gozd. Gozdovi duše rast na ozkih sosednih poljih. Zakon sicer predpisuje, da morajo biti drevesa oddaljena od meje, toda prav na teh beneških poljih ni mogoče spoštovati zakona, kajti neki kmet, ki ima morda zemljišče široko 10 metrov ne more upoštevati tega predpisa.

Mnogi dediči so še vedno lastniki polj svojih prednikov v drugih vaseh ali celo občinah, prav zaradi tega, ker se benečanski kmet tako zelo težko loči od svoje zemlje. Na vsak način bi bila bolj pametno izkoriščena zemlja, če bi isto količino imeli na enem samem mestu. Zato bi morali zemljo ali zamenjati ali pa prodati in kupiti drugo. Zakon pa ne dovoljuje zamenjave, temveč dovoljuje samo prodajo in nakup ker pač hoče imeti s taksami od tega svoje koristi.

Izlet SPD na bazoviško Steno

SPD v Gorici vabi ljubitelje naravnih lepot na poldnevni nedeljski izlet na Steno v Glinščico na meji med cono A, cono B in Jugoslavijo. Ob povratku bo društvo priredilo martinovanje v neki vasi na Tržaškem Krasu. Izlet bo v nedeljo 16. novembra z odhodom ob 13. uri s Travnika. Vožnja stane za člane 400 lir, za nečlane 450 lir. Prijave sprejema urar Darko Šuligoj v svoji novi trgovini v Gosposki ulici (Ul. Carducci).

V novembrskih dneh je vreme zelo ugodno za prirejanje krajših izletov. Zato priporočamo vsem, da izkoristijo priliko, ki jim jo nudi naše planinsko društvo.

Visoko število brezposelnih učiteljev v goriški pokrajini

Za slovenske otroke in slovenske učitelje v Beneški Sloveniji šole v materinem jeziku

GORICA, 11. — Po zadnjih statistikah je v Italiji okoli 100.000 brezposelnih učiteljev in učiteljic. Največje število brezposelnih je nastalo v povojnih letih. Tako je tudi v goriški pokrajini brezposelnih zelo veliko; letem so omogočili, da se prijavljajo na službena mesta tudi v druge italijanske pokrajine.

Brezposelnost ne prizadeja skrbi samo italijanskemu učiteljstvu naše pokrajine, ampak tudi slovenskemu. Učitelji, ki so po končani drugi svetovni vojni diplomirali na učiteljišču, so dobili službe na goriških in tržaških šolah. V letošnjem letu pa je za goriške učitelje na Tržaškem postalo dokaj negotovo, ker prihaja s tržaškega učiteljišča vedno več novih učnih moči, ki, naravno, spodrivajo goriške. Če letos še nekako v Trstu rešujejo položaj goriških učiteljev s suplencami itd., bo v prihodnjem letu to precej otežkočeno.

Kljub temu slovensko učiteljišče v Gorici pošilja iz svojih učilnic vsako leto vedno več poklicnih učiteljev, katerih zaposlitev bo postala sčasoma problematična, ker so slovenske šole že vse zasedene. Precej je tudi starejših učnih moči, ki bi bo številu službenih let že zdavnaj lahko odšle v pokoj. Tako bi prepustile prostor mlajšim, ki so v zadregi zaradi zaposlitve.

Težave, ki tarejo italijansko učiteljstvo, se tako širijo tudi na slovensko. Toda to stanje mora prenehati, kajti ital. oblasti bodo morale odpreti slovenske šole v Beneški Sloveniji, kjer živi okoli 60.000 Slovencev, ki jih še vedno vzgajajo v italijanskem učnem jeziku, čeprav v prvih letih pouka sploh ne razumejo učiteljice, kaj jih uči. Na teh šolah bo mogoče zaposliti veliko število slovenskih učiteljev in učiteljic. To ni samo narodna zahteva, to je tudi socialna zahteva slovenskega učiteljstva v Italiji, ki nikakor noče po dokončanih učiteljskih študijah iskati zaslužka v drugih poklicih in morda celo na italijanskih šolah.

Glede italijanskih učiteljev so se pojavili številni predlogi. Namestiti nameravajo več učiteljev tam, kjer je število učencev preveliko za določeno število učiteljev. Drugi zopet predlagajo, da bi poslali italijanske učitelje v inozemstvo, kjer so zaposleni italijanski delavci. Tako je n. pr. v Belgiji okoli 107.000 italijanskih delavcev.

Iniciativo je treba nedvomno pozdraviti. Čudno pa se nam dozdeva tako pripravljanje načrtov, ko vendar vemo, da je tržaška podružnica italijanskega šovinizma odpoklicala iz jugoslovanske cone Tržaškega ozemlja večje število učiteljev, ki so poučevali na italijanskih tamkajšnjih osnovnih šolah ter marsikaterega izmed njih spravila tudi v Italijo, tako da je samo dvignil število brezposelnih učiteljev.

Če imajo v Italiji res kaj «latinskega usmiljenja», tedaj naj bodo v svojem ravnanju do učiteljiskega stanu načelni in naj ne spravljajo z neumnimi direktivami, ki so preračunane na politični efekt, ljudi v materialne neprilike, po drugi strani pa iščejo izhode, kako bi jim znova vrnili zaslužek.

Sladkor in kava proste cone

Trgovinska zbornica v Gorici sporoča, da so pričeli z razdeljevanjem kave in sladkorja proste cone. Potrošniki iz mesta in Sovodenj bodo prejeli na odrezek št. 31 nakaznice za živila proste cone: 1 kg in pol sladkorja ter 400 gr surove ali pa 320 gr pražene kave. Razdeljevanje bodo zaključili 30. novembra.

Trgovci z jestvinami na drobno, upravniki menz, zavodov itd. naj dvignejo skupno nakazilo na Trgovinski zbornici soba št. 6.

KINO

VERDI. 16.30: «Pohod junakov» in varietè.
VITTORIA. 17: «Kvartopirka», A. Gardner.
CENTRALE. 17: «Nihče me ne bo nikdar imel», F. Lederer.
MODERNO. 17: «Ljubezenski roman», D. Darrieux in R. Brazzi.

IZ SODNIH DVORAN

Nasilno srečanje v baru Viatori

Nasprotnikova očala je dal v žep in ga pošteno spestil

GORICA, 11. — Nekega večera letošnjega februarja sta se v baru Viatori, v Ul. Carducci 12 srečala 38-letni mizar Fasano Aleksander s Korza Verdi 1 in pravnik njegovega očeta Cantalino Ferdinand. Cantalino je domov grede stopil v omenjeni bar in naročil nekaj slaščic za svoje otroke. Ko je plačeval pa je stopil k njemu Fasano in ga meni nič tebi nič prijel za ovratnik ter ga med psovanjem nasilno zvlekel na cesto. Ko je prišel na cesto, mu je velel, naj si da naočnike v žep. Cantalino ni ugodil nasprotnikovi zantevi. Zato mu je Fasano sam snel naočnike in ga nato pošteno spestil. Agenti javne varnosti, so priskočili na pomoč Cantalinu, ga zopet odvedli v bar ter aretirali njegovega napadalca. Ko sta oba bila zopet v baru, in ker se Fasano vpričo agentov ni mogel več znesti na Cantalino s pestmi, ga je jel na vse grlo zmerjati. Dolžil ga je, da je spravil njegovega očeta na boben in ga pripravil ob dobro ime. Cantalina, ki je manjši in precej šibkejši od Fasana, je vse psovke in dolžitve, čeprav ga je ščitila policija, mirno požrl.

Danes je prišel Fasano zaradi tega izpada pred kazensko sodišče Obtožnica mu je očitala, da je s silo spravil Cantalino iz bara, da mu je s silo snel naočnike in ga ozmerjal s psovkami «tat, malopridnež, te bom poslal v ječo».

Prve obtožbe so ga oprostili zaradi pomanjkanja dokazov, druge in tretje pa zaradi umika tožbe. Na poravnavo sodnih stroškov so obsodili Cantalino, ki je umaknil tožbo.

Obsodba mladega žeparja in izprijenca

GORICA, 11. — Za zaprtimi vrati so danes na kazenskem sodišču sodili 19-letnemu Pettarinu Brunu z Grada 14 in njegovemu prijatelju 20-letnemu Massariju Virgilu z Grada 18. Prvi je bil obtožen, da je 23. marca letos posilil T. R., da se je nespodobno vedel na javnem prostoru ter da je v daljši dobi do februarja letos okradel razne ženske denarnice. Nadalje je bil obtožen, da je skupno z Massarijem ukradel 45 m dolg bakren vod na škodo občine, ki ga je iztrgal iz električnega aparata na dvorišču na gradu. Na razpravi je Pettarin priznal da je kriv. Povedal je, da je mlado R. T. srečal v kinu «Moderno», in ker mu je takoj ugajala, jo je povabil na sprehod in ji ponudil 200 lir za nečedne usluge. Toda deklica, ki ji je sledil po Drevoredu XX. septembra se je zaradi njegovih ponudb uprla in stekla na policijo v Ul. S. Chiara. Vrnila se je z agentom, toda Pettarin se je skril za drevo in čakal, da bo sama nadaljevala pot. Tako se je tudi zgodilo. Ker ni bilo nikogar več na cesti, je policist mislil, da jo je nadležnež popihal in se je zato poslovil od dekleta. Ko je ta nadaljevala svojo pot, je Pettarin skočil izza drevesa, jo od zadaj močno objel ter s silo izvedel svoje namene.

Kar se pa tiče seganja v tuje žepe je Pettarin priznal, da je raznim ženskam kradel denarnice, ko so se mudile na trgu ali pa v kakšni gneči na sejmih in v kinodvoranah. Priznal je tudi, da je v sodelovanju z Massarijem ponoči odnesel bakreni vod z grada in ga prodal starinarju Edvardu Hvala iz Ul. Orzoni ter si s pomočnikom razdelil izkupiček.

Obsodili so ga za vse obtožbe skupno na 1 leto, 8 mesecev in 10 dni zapora ter plačilo 4000 lir globe. Massarija pa na 5 mesecev in 10 dni zapora, pogojno in brez vpisa v kazenski list. Oba bosta morala skupno poravnati sodne stroške.

Žebelj v roki

GORICA, 11. — Rešilni avto Zelenega križa je moral danes zjutraj na pomoč 11-letni Kolenc Evelini iz Ul. Favetti 19. Deklica se je s svojimi vrstnicami igrala in skakala na dvorišču po stari deski. Pri igri se je naslonila z desno roko na zarjavel žebelj, ki je molel iz deske. Žebelj si ji je zapičil precej globoko v meso. V bolnišnici Brigata Pavia si ji rano razkušili in obvezali. Ozdravela bo v osmih dneh.

Z inozemskimi cigaretami na postaji

GORICA, 11. — S skoraj poldrugim kilogramom ameriških cigaret v kovčku so finančni stražniki pred časom zasačili na postaji v Tržiču 40-letnega Petra Sosa iz Trsta, Ul. Ginnastica. Čeprav se je Soso stražnikom nemudoma izgovoril, da je tobak namenjen njegovim prijateljem in sorodnikom v Italiji, so mu blago, ki ga je nameraval vtihotapiti, zaplenili in ga prijavili sodnim oblastem.

Na kazenskem sodišču so Sosa danes spoznali za krivega tihotapstva in ga obsodili na plačilo 82.000 lir globe ter poravnavo sodnih stroškov.

ŠPORTNE VESTI

Portogruaro-Pro Gorizia 2:0

Za goriške športnike je bila zadnja nedelja nesrečna. V Gradiški je izgubila Goriziana, v Sovodnjah Juventina, v Portogruaro pa je Pro Gorizia, ki je v preteklih tekmah tako možato nastopila in so ji vsi prerokovali uspešno nadaljevanje tekmovanja, v zadnjih dveh tekmah skoro razočarala. To nedeljo je v Portogruaru pustila obe točki. Pri Goričanih sta bila najboljša izvrstni Gratton in hitri Castellani, ostali igralci pa niso zadovoljili, zlasti ne napadalna vrsta. V prvem polčasu sta obe moštvi igrali približno enako, z nekaterimi nevarnimi akcijami z obeh strani, a žoga se je skoro ves prvi polčas gibala na serdini igrišča, ne da bi dosegli igralci kak gol.

V drugem polčasu so prvi gol dneva dosegli domačini; zabil ga je srednji napadalec Perin. V 24. minuti mora Perin zaradi močnega udarca zapustiti igrišče. Ta ugodna prilika pa ne koristi prav nič Goričanom, ki ne morejo na noben način ukaniti domačega vratarja. Vendarle vztrajajo Goričani v napadu; kljub temu pa Mascarin pretrese drugič goriška vrata. Tako se tekma konča z izgubo dveh točk za Goričane.

Morebitni vzrok za poraz je morda ta, da je trener Vale izvršil nekatere spremembe v moštvu. Sodil je Tonello iz Bologne. Goričani so nastopili v sledeči postavi: Buttigno; Tofful, Castelli; Tulissi, Venuto, Bosco; Di Biagio, Pischi, Morello, Gratton, Castellani.

Pro Gorizia ima sedaj šest točk in bo prihodnjo nedeljo igrala v Gorici proti Cerei, ki ima prav tako šest točk.

Moša B - Juventina B 6:0

Poleg prvih moštev Juventine in Moše, ki sta se srečali v nedeljo na igrišču v Sovodnjah za deželno kvalifikacijsko prvenstvo, sta v predtekmi nastopili tudi rezervni ekipi obeh moštev. Tudi tu ni bila sreča mila domačinom in njihov vratar je moral pobrati v svoji mreži kar šest žog. Juventina B je nastopila v sledeči postavi: Stakul; Jarc, Pavlin; Karnjel, Piček, Velussi; Morelli, Hmeljak, Manfreda, Ferfolja, Mermolja. Igralci Moše B pa so naslednji: Malvolti; Facchin, Medeot; Tabaj, Iupi, Siro; Mosetti, Feresin I., Drigo, Paternoster, Feresin II. Sodil je Kovačič.

Juventinci niso igrali povezano, le od časa do časa so se znašli in izvedli lepe akcije. Večkrat so bili juventinski napadalci pred vrati Malvoltija, a niso znali izkoristiti priložnosti, ki se je nudila, tudi če so bili sami pred vrati. Vratar Stakul ni bil ta dan v dobri kondiciji; nasprotno pa lahko rečemo o Pavlinu, ki je skušal preprečiti katastrofo, a brez uspeha. Pohvale vredna je srednja vrsta. Manfreda pa se je znašel povsod, kjer je bila žoga, a njegov osamljen primer ni mogel rešiti poraza ne igre ostalih igralcev. Pri gostih so se odlikovali vratar, pa tudi napadalni kvintet je uspešno dovršil svoje akcije. Moša je igrala ekipno igro. njeni igralci so vedno počasi in premišljeno prodirali v obrambne vrste domačinov.

IZ TRŽAŠKEGA DNEVNIKA

S SEJE DEVINSKO-NABREŽINSKEGA OBČINSKEGA SVETA

Kdor več zasluži, naj več plača!

Neumesten izpad kominformista Slavca Protest proti žalitvam tržaškega župana na račun podeželskega prebivalstva - Občinski svet odobril nove tarife o plačevanju družinskega davka s pomembnimi predlogi svetovalcev LSS

Na predvčerajšnji seji občinskega sveta za občino Devin-Nabrežina je po čitanju zapisnika prvi spregovoril kominformist Slavec, ki je v imenu ožjega odbora skušal napasti svetovalce Liste slovenske skupnosti, češ da ovirajo delo občinskega sveta s predlaganjem raznih resolucij. Pri tem je poudaril, da razna protestna pisma, naslovljena Bartoliju, Palutanu ali Wintertonu pomenijo toliko, kot metati bob ob steno ter zaključil, naj se občinski svet raje briga za občinske zadeve kot za druga vprašanja.

Nagovor odbornika Slavca je prišel povsem nepričakovano. Svetovalec dr. Škrk je v odgovoru takoj zavrnil Slavčev izpad in izjavil, da ne gre za mlatenje prazne slame, temveč za vprašanja, ki so življenjske važnosti za vse občane. Odbornik Slavec je nato skušal dokazati, kako skrbi občinska uprava za občinarje, a ga je zopet dr. Škrk zavrnil, češ da so odborniki dolžni skrbeti za ugodno rešitev določenih vprašanj in da so za to tudi plačani. Svetovalec tov. Srečko Colja pa je predlagal, naj se prečita zapisnike in se po njih ugotovi, kdo je zavlačeval seje občinskega sveta. Predlog seveda ni bil sprejet.

Z naše strani bi ožji občinski odbor vprašal le to: Ali je vprašanje otvoritve bloka v Medji vasi postransko vprašanje? Ali je vprašanje občinskega tajnika nevažno vprašanje? Ali se z vprašanjem italijanskega ribiškega naselja pri Stivanu zavlačujejo seje nabrežinskega občinskega sveta? Itd.

Če mislimo gospodje, da so to vprašanja ki zavlačujejo poslovanje občinskega sveta, tedaj jim svetujemo, naj določijo dve seji na teden in naj se ne omejujejo na seje, ki trajajo samo po dve uri, temveč naj jih podaljšajo do take ure, dokler ne bodo izčrpali določene točke dnevnega reda. Dejstvo je namreč, da se v nobenem občinskem svetu ne držijo tako točno določenega časa za občinske seje, kot prav v Nabrežini!

Župan je nato poročal, da je bil na finančni intendanci, kjer so mu sporočili, da nameravajo kupiti kar 21.300 kv.m občinskega zemljišča pri Stivanu, potem pa je predlagal, naj bi šli preko že znane Bartolijeve izjave, in sicer zaradi tega, ker «smo že z dejstvi dokazali, da smo si začrtali našo pot». Tov. Srečko Colja je županov predlog zavrnil in zahteval, naj se Bartoliju pošlje protestno pismo, s čemer se je strinjal tudi odbornik Floridan. Dr Škrk je izjavil, da je županov predlog v protislovju, kajti na prejšnji seji je bil za protest, medtem ko ga danes zanika, svetovalec Drago Legiša pa je ugotovil, da je bila stvar sklenjena že na zadnji seji in če kdo seje zavlačuje, je to prav župan. Končno so se svetovalci zedinili, da naj sestavi protestno pismo posebna komisija, ki je protest sestavila in je bil ob koncu seje tudi prečitan. V njem svetovalci odločno protestirajo proti žalitvam tržaškega župana na račun podeželskega prebivalstva

Župan je nato poročal, da je občinski odbor že pokrenil akcijo za letošnjo božičnico, nato pa so prešli na dnevni red, in sicer na odobritev novih tarif za plačevanje družinskega davka. Odbornik Floridan je o stvari podal precej nejasno poročilo, tako da se je razvila živahna diskusija, v katero so posegli mnogi svetovalci. Svetovalec Gratton je predlagal, naj se diskusija oz. glasovanje prenese na prihodnjo sejo, medtem ko je svetovalec tov. Srečko Colja predlagal, naj se tarife sicer odobrijo, vendar z bistvenimi spremembami. Občinski odbor je namreč predlagal, naj se obdavči dohodnina delavcev in kmetov s 40 odst. odbitka, medtem ko je tov. Colja predlagal, naj se dohodnina obdavči s 50 odst. odbitka. Za svobodne poklice je ožji odbor predlagal, naj se od dohodnine odbije 20 odst., tov. Colja pa je predlagal, naj se odbije le 10 odst. in sicer po načelu, kdor več zasluži, naj tudi več plača! Po daljši diskusiji je občinski svet predlog o zvišanju tarif sprejel, vendar s pripombami, ki jih je predlagal tov. Colja. Posebna komisija bo proučila položaj posameznih davkoplačevalcev.

S tem je bila seja občinskega sveta zaključena, prihodnja pa bo jutri, in sicer ob 17. uri.

Kos železa na glavo

Resna nezgoda se je včeraj popoldne pripetila 57-letnemu težaku Josipu Vodopiju, stanujočem v Ul. Vigneti, ki se bo moral zadržati zaradi zloma desne lopatice, zloma reber na desni strani prsnega koša in rane na zatilniku, približno 2 meseca, če seveda ne bo komplikacij, na ortopedskem oddelku splošne bolnišnice.

Vodopija je izjavil, da mu je med delom v Livarni ILVA okoli 16. ure padel na glavo velik kos železa, ki se je odtrgal iz 2 metra visokega magnetnega žerjava. Zaradi udarca je omedlel in nesrečno padel na tla, pri čemer se je poškodoval.

SLOVENSKO-HRVATSKA PROSVETNA ZVEZA
UL. ROMA 15/II
SKLICUJE
v nedeljo 16. novembra 1952 ob 8. uri dopoldne
VI. REDNI OBČNI ZBOR
s sledečim dnevnim redom:
1. Otvoritev.
2. Volitev komisij.
3. Poročila.
4. Referat o današnjih nalogah prosvete.
5. Sprememba pravil.
6. Volitve novega odbora.
7. Zaključki.

ODBOR

ADRIA EXPRES
ADEX IZLETI
ENODNEVNI IZLET 29. NOVEMBRA
v **Postojno**
DVODNEVNI IZLET 29. IN 30. NOVEMBRA
v **Vipavo Ajdovščino Pazin Rovinj**
Vpisovanje do 15. t. m. pri «Adria-Express», Ul. F. Severo 5-b - tel. 29243.

REVOLUCIONARNI SKOK

Obširna in globoka družbena in politična tematika, ki so jo na drugem kongresu obravnavali jugoslovanski komunisti, je naletela na velik odmev v svetu. In to je povsem razumljivo. Dogodilo se je prvič v dolgi zgodovini delavskega gibanja, prvič zlasti po Leninovi smrti, da so se obravnavali osnovni problemi socializma s tako prodorno analizo sodobne družbe, predvsem pa z analizo vloge, ki jo v sodobnem družbenem dogajanju ima dogmatski sovjetski državno–kapitalistični «socializem». Kongres jugoslovanskih komunistov moremo zato upravičeno imenovati kongres socialistične misli in prakse, zlasti še, ker je socialistična misel jugoslovanskih komunistov najtesneje povezana, da, v svojem bistvu dejansko plod njihove lastne prakse in hkrati plod socialistične delovne prakse vsega jugoslovanskega delovnega ljudstva.

Osnovni zaključki kongresa jugoslovanskih komunistov so zaradi tega ogromne vrednosti za vse tiste socialistično usmerjene ljudi, ki skušajo svoje socialistične težnje tvorno vključiti v razvojni proces sodobne družbe, proces, ki je hkrati razvojni proces socializma.

Prvi osnovni zaključek tega kongresa je resnica, da socializem ne pozna šablon, najmanj pa revolucionarnih šablon. Socializem si krči pot v sodobnem svetu na najrazličnejše načine, pogosto celo proti volji in težnjam tistih, ki se proglašajo za socialiste in komuniste, in ki postajajo često, v okviru svojih strank, žrtve socialistične šablone.

Najvažnejša posledica tega osnovnega zaključka je razjasnitev socialističnega ozračja: socialistična misel se je prerazčistila. In to je bilo skrajno potrebno. Dokončno se je pometlo s teološko nakazo socialističnega voditelja, velikega modrega in genialnega voditelja, ker se je izkazalo, da je tak pojav le zakrinkana oblika privilegiranega družbenega položaja državnih funkcionarjev na škodo dejanskih graditeljev socializma, na škodo preprostega delovnega ljudstva. Glavna beseda v graditvi socializma ne pripada genialnim voditeljem, ne pripada raznim birokratskim politbirojem, in niti ne samim, ampak izključno neposrednim proizvajalcem, delovnemu ljudstvu, ki nosi vso težo te graditve in borbe za socializem neposredno na svojih lastnih plečih.

Iz te osnovne pridobitve jugoslovanskih komunistov izhaja cela vrsta praktičnih zaključkov, tako glede vloge in naloge komunistov in socialistov, kakor glede krepitve in poglabljanja socialistične in delavske demokracije, ker je demokracija neposrednih proizvajalcev osnovni in nenadomestljivi element vsake dejansko socialistične graditve.

Po kongresu jugoslovanskih komunistov se bo torej težišče socialistične graditve v Jugoslaviji preneslo v vedno večji meri in z vedno večjim revolucionarnim zaletom neposredno na delovno ljudstvo samo, kar bo nedvomno prispevalo v ogromni meri k razmahu tistih proizvajalnih sil, ki so glavni in temeljni nositelj socialistične misli in socialističnega družbenega razvoja sploh.

Osnovni zaključki kongresa jugoslovanskih komunistov pa bodo nedvomno prispevali jačenju in poglabljanju socialistične misli in socialistične delovnosti tudi v ostalem svetu, hkrati pa pospešili notranji razkroj v itak že razpadajočih agenturah sovjetske kominformovske in protisocialistične zarote.

d. h.

VPRAŠANJA NAPREDNIH GIBANJ V AZIJSKIH DEŽELAH

Perspektive socialističnega razvoja v Indiji

Indija je v političnem pogledu mlada država. Šele nekaj let tega si je priborila svojo nacionalno suverenost. Je bogata, vendar na relativno nizkem nivoju razvoja, ker so njene proizvajalne sile še povsem nerazvite. Od tu njena gospodarska, kulturna, socialna zaostalost, ki se v Indiji skoroda na vsakem koraku izraža v neskončni duhovni in materialni bedi ter neverjetno ostrih rasnih, verskih, socialnih in razrednih spopadih.

Pred nedavnim je prišlo tu do pomembnega političnega dogodka, ki bo bržda zelo važen za nadaljnji napredni razvoj Indije. Konec preteklega meseca je prišlo v Bombaju do združitve dveh naprednih strank, in sicer socialistične z ljudsko delavsko stranko bivšega kongresnega voditelja Kripalanija. Novo stranko so imenovali Socialistična ljudska stranka, njena številčna moč obsega okrog milijon članov in 17 milijonov volivcev.

Stranka še nima dokončno izdelanega programa. Iz nekaterih člankov, ki so jih priobčili v časopisju voditelji ene in druge stranke, pa je razvidno, da se bo nova stranka trudila «z mirnimi sredstvi doseči demokratično - socialistično družbo, ki bo osvobojena vsake družbene, politične in gospodarske eksploatacije.»

Združitev obeh strank so pospešile razpis zadnjih parlamentarnih volitev, ki so bile pozimi lanskega leta. Rezultati teh volitev so omogočili natančnejšo analizo tako vpliva, ki ga imajo posamezne stranke na indijske množice, kot tudi vloge teh strank za nadaljnji politični, predvsem pa gospodarski razvoj Indije.

Iz volitev je ponovno izšla kot najmočnejša Nehrujeva Kongresna stranka, predstavnica tendenc in interesov mlade razvijajoče se indijske buržoazije. Potreba po volilni zmagi je sicer v znatni meri omejila vpliv konservativnih struj v njenem okviru, vendar njen program ne bo mogel potešiti ogromne žeje indijskega ljudstva po vseh mogočih, predvsem socialnih reformah, ki si jih želi.

Značilno je, da se desničarske stranke sploh niso mogle uveljaviti kot odločilnejši politični činitelj. Od levičarskih pa je prejela socialistična stranka 12 milijonov glasov in dvanajst mandatov, «kripalanijevci» 4,5 milijona glasov in 10 mandatov, kominformovska Komunistična partija z nepolnimi 5 milijoni glasov pa kar 27 mandatov.

Vzrok temu nesorazmerju, namreč med številom dobljenih glasov in prejetih mandatov, je bil ta, ker se v posameznih okrajih niso zagotovili potrebni glasovi za pridobitev mandata. Na svojem izrednem kongresu, ki je bil pred nekako dvema mesecema, so socialistični voditelji iskreno in pogumno priznali svoje napake.

Te ugotovitve so privedle socialiste do tega, da so v precejšnji meri spremenili svoj program, svoje ocene in stališča, posebno kar zadeva vlogo, ki ju danes imata v Indiji po eni strani Kongresna stranka s svojim programom graditve, po drugi kominformovska Komunistična partija s svojo «protikongresno» politiko za vsako ceno.

«Ostajati še nadalje na pozicijah opozicije, medtem ko se nahajata ves narod in človeštvo v največjih težavah, bi bilo v najboljšem primeru neznosno, če ne zločinsko,» se je izrazil dr. Lohija, eden najvidnejših voditeljev indijske socialistične stranke.

Stališče nove Socialistične ljudske stranke glede vladnega programa gospodarskega razvoja, je danes povsem drugačno od tistega, ki ga je še pred nedavnim imela bivša socialistična stranka do istega vprašanja. To stališče je takrat bilo izključno opozicionalnega značaja, torej v očeh ljudskih množic nič drugačno od kominformovskega. Novo stališče smatra, da «socialistična preobrazba Indije zahteva danes v prvi vrsti konstruktivno aktivnost, ob istočasni borbi proti vsem socialnim in ekonomskih krivicam.» Prvi korak v smislu te nove politične orientacije naj bi bila strankina obveza, da bo mobilizirala delovno armado najmanj pol milijona ljudi, da bi se mogel naglo in uspešno izvršiti program zgraditve obsežnega sistema kanalov, namakalnih naprav in drugih melioracijskih del, s katerimi bi se izboljšali pogoji dela ter povečala produktivnost poljedelske proizvodnje.

Združitev socialistov s Kripalanijevo Ljudsko delavsko stranko pomeni resen prispevek, ki so ga dali indijski socialisti v svoji težnji, da bi se na čim bolj konstruktiven način vključili v akcijo za ustvaritev pogojev, ki se bo iz njih porodila nova, naprednejša Indija.

Treba pa pripomniti, da se med člani nove stranke pojavljajo tudi tendence, ki merijo na revizijo, odnosno negacijo marksizma, češ da je bila prav njegova uporaba vzrok dosedanjih neuspehov. Drugi spet istovetijo marksizem s stalinskim birokratizmom, kar naj bi bil očiten dokaz, kako se je marksizem že preživel.

Pošteni in napredni elementi v novi stranki pa bodo brez dvoma znali počistiti s takimi-le «teorijami». Predvsem pa bodo morali obračunati z raznimi stalinskimi koncepcijami o indijskem razvoju, ki so njih nosilec moskovski kominformovski agenti. Ena največjih pridobitev združitve obeh skupin v novo Socialistično ljudsko stranko je prav v tem, da so se verjetno enkrat za vselej preprečili nevarni kominformovski nameni, da bi z ustanavljanjem raznih «front» itd. razširili ter utrdili svoj vpliv med vrstami opozicije.

S pošteno, dosledno in pravilno uporabo Marksovega nauka v svojih lastnih specifičnih pogojih, upoštevajoč pri tem ekonomsko stanje in strukturo, se bo nova socialistična stranka krepila, ne samo politično ter organizacijsko, marveč bo pri tem predvsem odigrala vlogo resničnega konstruktivnega činitelja v razvoju sodobne indijske stvarnosti, s čimer bo odprla indijskemu ljudstvu tudi docela nove perspektive njegove bodočnosti.

V počastitev spomina F. Venturinija preteklo nedeljo v Boljuncu. Nastopa pevski zbor «V. Vodnik» iz Doline.

Z ETNOGRAFSKEGA POTOVANJA PO BENEŠKI SLOVENIJI

Po dolini rečice KRNAHTE do njenih izvirov

Lepa ledinska imena imamo tu kot povsod po Benečiji: Brieh (njiva), Njiveca, Podhišo, Bardce, Podjauar, Velika njiva, Ručec, Iveleca, Kuonce, Njila (gnjila) bardca, Tarnje (trnje), Miuode (mimo vode), Senožeta, Zapadno bardo, Starmogla, Blek, Bršnjanovica, Opoka, Podkazon, Fazuola, Dan, Zakobinjak Čartenja, Zalazina, Prijehon, Buona, Uohlen, Matonje, Zauloka, Klen, Bardo, Zadolina, Kranjerob, Podlina, Započivalo, Lasovica, Klinec, Siječa, Habarje (Gabarje), Rušije, Žljeb, Lanc, Podjana, Bičc, Zasneje, Ulaka. (Sicer je ta dolgi seznam pristno slovenskih imen namenjen za folklorno zbirko na pristojno mesto, da se tam ohranijo, toda tu jih podajamo, da vidijo naši čitatelji, kako so v Benečiji še dobro ohranjena lepa ledinska in naselbinska imena neizpremenjena poleg davno potvorjenih priimkov).

Zraven tega, sem v nadaljnjem razgovoru s prijazno domačinko, izvedel še kaj malega o tukajšnjih običajih med letom, kar pa ni bilo nič posebnega, ker se žal stari običaji izgubljajo kakor povsod. Za božič se vsakdo obleče čim boljše in na mizi so jedi, kakor jih kdo bolje preskrbi. O novem letu gredo kot po drugih vaseh, kar smo že omenili na drugem mestu, otroci in tudi mladinci po hišah voščit. Otroci nosijo šolsko torbo obešeno preko ramen, v katero spravijo darove, ki jih dobijo. Ko stopijo v hišo, pozdravijo kot običajno tu povsod po laško v «bon džorno», potem pridenejo koj voščilo «bon prinčipjo del an» in sedaj pa sledi slovenski: «dajte mi koledo». O svetih treh kraljih napravijo kresove, kakor o sv. Ivanu in to ima v raznih krajih svoj pomen. Tod rečejo, da zato napravljajo kresove, ker sè s tem dnem začenja pustni čas.

O pustu gredo fantje s kakim godcem, nekateri tudi našemljeni po hišah nabirat kar jim kdo da (kako klobaso, pa to bolj redko, jajca, denar in kak pridelek), kar naberejo si razdele ali pa si napravijo večerjo v vaški gostilni, kjer potem še zaplešejo. To je dan pusta. Torej nič posebnega.

Kar se tiče glasbene folklore, je tu kaj malo iskati in dobiti, ker pojejo malo in še to le laške popevke. Uspelo mi je vseeno ravno pri neki ženski, da mi je naštela nekatere že znane in tudi že zapisane njihove domače pesmi, prinesene iz bližnje Goriške, zapela pa mi je tudi eno kratko še nezapisano. Ker sama ni znala dobro zapeti, smo poklicali drugo žensko, mlajšo in tako mi je bilo mogoče napev te pesmi napisati. Pesmica, ki smo jo priobčili v včerajšnji štev. preprosta, kratka, tip ljudskih prvin, pa vsaj da prikažemo in ohranimo še ta folklorni drobec tega trdnega slovenskega prebivalstva.

Poslovil sem se od teh preprostih in prijaznih ljudi z obljubo, da se še kdaj vrnem. In tako taki in drugi enaki stiki naj utrjujejo med tem preprostim ljudstvom zavest narodnostne pripadnosti.

Razen ceste, po kateri smo prišli semkaj, imajo domačini še stezo, ki vodi skozi hoste v bližnjo vas Brezje, ležečo nekako jugovzhodno onstran gorskih vrhov in robov, do koder potrebujejo tričetrt ure. Sedaj na povratku je hoja lažja, ker gre nizdol polagoma v ovinkih in kmalu smo zopet pri mostu, kjer se cepi, kot prej rečeno ena pot gor v Viškoršo. Pred seboj vidimo tu ob cesti naselje Debelež. To krajevno ime je delalo prisiljenim prevajalcem slovenskih krajevnih imen precej preglavic, saj pišejo eni Debellis, drugi celo De Bellis in tako hočejo zabrisati slovensko obliko, ki je nastala morda tako, da je kak debel možakar — trebušnik, imel pred davnim časom tu gostilno, in ki je posedal, ko je bil bolj star pred hišo in ljudje so pač vpeljali in rabili izraz, da gredo k debeležu. Tudi priimkov se je oprijela ta klička, ker imajo vsi enak priimek Debellis ali De Bellis, razen enega semkaj priseljenega Kosa.

In kolikor je bilo možno ujeti v naglici nekaj vzdevkov, bi bili tile: Par Longaro, Ceser, Skurjan, Bodin. Ledinska pa so tale: Pod medvedino, Podrep, Jemouje, Polica, Ouša, Čenic, Podlašča, Čanda, Zaloh, Zahlavo, Starnace, Zanoznica. (Ta seznam se bo pozneje še izpopolnil). Tako sedaj ubirajmo pot dalje proti Torlanu, od tu desno proti Ramandola in Sedilam in ker se je dan že nagnil, je bilo treba pohiteti navzdol proti Tarčentu, da se pride še pravočasno do zadnjega tramvaja v Videm, ob tričetrt na sedmo uro.

Vse poti sem in tja je torej 34 km, za nekako 6 ur hoje, ako se gre zdržema. Tak izlet ima svojo turistično vrednost, posebno za tiste ki presede ves teden po uradih ali da je njihovo poslovanje omejeno na majhen prostor gibanja in ne na najboljši zrak. Tako spozna tudi kraje in ljudi, do katerih je prišel malokateri tujec, ker ga niso etnografsko in folklorno zanimali. Nas pa morajo zanimati.

RIHARD OREL

RUSI POVZROČILI ZAHODNO ORIENTACIJO TURČIJE

Obramba Bližnjega vzhoda na Kavkazu in Balkana na čatalški liniji med Odrinom in Carigradom

Anglija je hotela braniti to področje šele ob Suezu - Ataturkov naslednik gen. Ineni v opoziciji proti demokratom - Trenja v notranji, vendar enotnost v zunanji politiki

V preteklem mesecu so se na področju turške zunanje in notranje politike odigrali važni dogodki. Vladni predsednik Adnan Menderes in zunanji minister Fuad Keprili sta bila na uradnem obisku v Londonu, ki je prav gotovo služil določenemu namenu.

Odkar je bila sprejeta Turčija v atlantsko zvezo, so bili tam skoro vsi poglavitni vojaški poveljniki NATO, kjer so s turškimi političnimi in vojaškimi voditelji razpravljali o nalogah, ki so pri obrambi Zapada poverjene Turčiji. V ospredju sta bili dve važni vprašanji: obramba azijske fronte, ki je v zvezi z obrambo Bližnjega vzhoda in pri kateri je prav Anglija zelo interesirana, ter vprašanje balkanske fronte.

Mišljenje Angležev in Turkov v obrambi Bližnjega vzhoda, ki si je v zadnjih letih precej nasprotovalo, se je v zadnjem času precej približalo. Vel. Britanija je imela prvotno načrt, da bo branila Bližnji vzhod na jugu, to pomeni ob Sueškem prekopu in v coni obmejnih arabskih dežel, ki ležijo okrog Sueza. Turčija pa je zagovarjala naziranje, da je treba zgraditi obrambno črto mnogo bolj na severu in sicer na Kavkazu in na severnem perzijski meji.

Kakor hitro sta oba vojaška poveljnika NATO obiskala turško kavkaško fronto, je postalo jasno, da sta gen. Ridgway in maršal Montgomery v imenu združenih sil atlantskega pakta sprejela mnenje Turkov. Ridgway, ki je imel pomembne razgovore tudi z vladnimi krogi v Ankari, se je mudil tri dni na turško-sovjetski meji Kavkaza in pregledal zlasti področje fronte okrog trdnjave Kars in gore Ararat (5165 m). Admiral Carney pa se je udeležil mornariških manevrov, ki so bili ob izlivu Bospora v Črno morje ter do tako imenovane čatalške obrambne linije. Mornarica je pri teh manevrih imela nalogo zavrniti napad, ki so ga pokrenile sovražne čete z balkanske strani in padalci, ki so se spustili branilcem za hrbtom zadaj za čatalško linijo, da bi zavzeli Bospor in Dardanele.

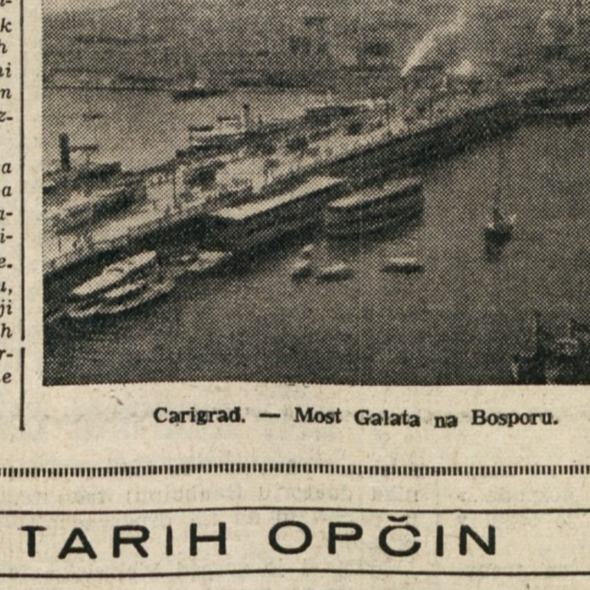

Carigrad. — Most Galata na Bosporu.

V dobi teh obiskov je bilo urejeno tudi vprašanje poveljstva; kot znano, se je Italija potegovala, da bi dobila vodstvo nad grškimi in turškimi četami na tem frontnem odseku. Na željo Turčije in Grčije, ki sta odločno odklonile morebitno namero, da bi njihove vojske stale pod poveljstvom italijanskih generalov, je vrhovni poveljnik sil atlantske zveze dodelil vse turško vojno področje južni fronti, ki ji načeljuje adm. Carney in h kateremu pripada tudi južno-vzhodno področje pod poveljstvom ameriškega generala Wymana. Ta je takoj namestil svoj glavni stan v Smirni, češ da leži bolj v središču kakor pa Solun, Carigrad ali Aleksandreta. V Solunu so organizirali le sedež za taktično poveljstvo vojaških operacij na Balkanu.

Turčija ima v razmerju s svojim prebivalstvom (v Aziji: 17,293.000 in v Evropi 1 milijon 496.000 skupno 18,789.000 ljudi) mnogo več vojakov pod orožjem kakor pa zahodno-evropske države; kljub temu stoji pred važnim vprašanjem, kako naj v primeru vojne razvrsti svoje armade na različne fronte Braniti mora namreč: 1. Balkansko fronto, ki obsega evropsko in azijsko obalo morskih ožin Bospora in Dardanelov; 2. fronto ob črnomorski obali, ki se razteza od Bospora do Kavkaza; 3. kavkaško fronto in 4. južnovzhodno fronto proti Perziji in arabskim deželam, ki bi bile v primeru ruskega predora takoj ogrožene. Ta odsek fronte noče verjetno braniti Vel. Britanija in kakor hitro bo prišlo do sporazuma z Egiptom, bo zavzela obramba Bližnjega vzhoda konkretnejše oblike.

Toda medtem ko vlada v turških političnih krogih glede zunanje politike, narodne obrambe in obnove gospodarstva skoro popolno soglasje, obstojijo zaradi raznih notranje-političnih vprašanj trenja. Za pojasnilo moramo poseči nekaj let nazaj.

Po smrti Ataturka je imela republikanska ljudska stranka, ki jo vodi gen. Ineni, v svojih rokah vso politično moč; njegova stranka je pomenila državo. Ataturk je dvakrat poskusil ustanoviti nekako uradno opozicionalno stranko, kar pa se mu ni posrečilo. Leta 1945 pa je nekaj republikanskih odpadnikov pod vodstvom Bajara ustanovilo demokratsko stranko, ki je doživela leto kasneje pri volitvah velik poraz. Ko so bile leta 1950 določene nove volitve, ni nihče mislil na to, da bodo izpadle bistveno drugače kakor leta 1946. Demokrati so računali, da bodo dobili kvečjemu 150 od 480 mandatov, toda zgodilo se je, da so dosegli republikanci le 61 poslanskih mest, kar je presenetilo celo demokrate. Tako je postal gen. Ineni voditelj opozicije.

Nova vlada je od svojega nastopa pospeševala v veliki meri poljedelstvo, omejila je število državnih monopolov in postavila državnim podjetjem nasproti konkurenčna zasebna podjetja ter s tem napravila sunek proti etatizmu v gospodarstvu. Demokrati so vpeljali tudi mnogo več strpnosti proti narodnim manjšinam nemuslimanskim veram in nasproti tujcem, s temi hočejo pritegniti tuj kapital v državo.

Toda s tem, da so prišli demokrati komaj po tridesetih letih na oblast, so se pri izvajanju svojega gospodarskega in socialnega programa navzeli tudi avtoritarnih metod: tako so podpirali le vladni tisk z izgovorom, da je v Turčiji premalo časopisov odnosno, da tiskajo liste v prenizki nakladi. Zlasti je vlada dajala prednost svojim listom s tem, da je naročala pri njih velike oglase.

Po turškem zakonu o volitvah mora razpisati vlada ob koncu vsakega leta nadomestne volitve v vseh tistih volilnih okrajih, kjer je poslanec umrl, odstopil ali v katerih je postalo poslansko mesto iz katerega koli razloga vakantno. Lani so se demokrati ravnali po predpisih zakona, letos pa se očitno bojijo, da se je javno mnenje obrnilo že nekoliko proti njim, zavoljo česar vse kaže, da ne bodo izvedli nadomestnih volitev. Pri tem se sklicujejo na finančne razloge, češ da je škoda tratiti denar za volitve, dasi jim opozicija očita, da kršijo s tem ukrepom ustavo.

Nadaljnja sporna točka je sledeča: v dobi dolgega vladanja republikanske ljudske stranke je prišlo do prakse, da ni točno ločila, kdaj je trošila izdatke v svojo korist ali v korist države. Velike zneske so uporabljali republikanci za gradnjo ljudskih hiš, po vaseh, ki si jih je republikanska stranka prisvojila, kar je pripomoglo, da je vplivala na volivce. Sedaj nameravajo demokrati podržaviti vse te stavbe in hkrati zahtevali od republikanske stranke še povračilo ogromnih vsot denarja, ki si jih je baje, ko je bila na vladi, prisvojila.

Verjetno ne bo prišlo nikoli do tega koraka, vendar imajo demokrati proti republikancem v rokah važen argument, s katerim krepijo moč svoje stranke. Zlasti sedaj, ko prejema Turčija denarne podpore za oborožitev —je vprašanje korupcije v državni upravi posebnega pomena. Vsekakor so pravkar navedena notranja vprašanja manjšega pomena, toda strankarski strategi jih kolikor mogoče izrabljajo.

Napetost med obema strankama je nastala zlasti v trenutku, ko je gen. Ismet Ineni na svojem agitacijskem potovanju v pokrajini Smirne in v Trakiji, napadal vlado, da hoče zatreti opozicijo s protizakonitimi sredstvi. Demokrati so videli v teh obdolžitvah posreden poziv na upor proti vladi; kmalu so uprizorili proti gen. Ineniju velike protidemonstracije, tako da je bil prisiljen prekiniti svojo propagandno turnejo, od katere so si republikanci obetali velike uspehe. Še več: republikanci so se čutili moralno prisiljene, da so javno objavili, da niso imeli nikoli namena upirati se državi in javnemu redu in da je treba nekatere incidente pripisati le ekstremistom.

Za Turčijo stoji Anglija, ki bi rada videla, da se ta država notranje okrepi; Churchill in Eden, ki sta si med drugo svetovno vojno toliko prizadevala, da bi jo pridobila na svojo stran, želita da bi jo aktivizirala čim bolj sedaj, ko je nevarnost pred imperializmom Sovjetske zveze morda še večja, kakor pa je bila v dobi Hitlerja. V tej luči moramo gledati zadnji turški obisk v Londonu in vsa politična dogajanja v Turčiji.

SLIKARSKA RAZSTAVA 11-LETNEGA TURSKEGA DECKA

Prejšnji teden je newyorška umetniška galerija St. Etiene priredila osebno slikarsko razstavo 33 del 11-letnega turškega dečka, Hasan Kaptana, ki je menda v slikanju pravi čudežni otrok. Že od 3. leta dalje slika in je prvič razstavljal pri sedmih letih. Doslej je imel že samostojno razstavo v Parizu, Ankari in Istambulu. Ameriška revija «Life» pa je v začetku letošnjega leta prinesla vrsto reprodukcij njegovih del. — Sedanja razstava v New Yorku je bila prirejena ob priliki proslav 29. obletnice turške republike.

„REMEMBER, REMEMBER the fifth of November"

V sredo 5. novembra je bil po vsej Angliji spet velik živžav. Obnavljali so stoletja star običaj. Obnavljali so ga tudi zadnjega oktobra lanskega leta, ko je prvič zasedal na novo izvoljeni angleški parlament. Že več sto let zaseda v westminstrski palači v Londonu; v njem se zbirajo od naroda izvoljeni ljudski zastopniki.

Pa se je pred 347 leti zgodilo, da nekateri niso bili zadovoljni z novo izvoljeno ljudsko skupščino, zato so sklenili, da jo na dan, ko se bo prvič zbrala v parlamentu, dvignejo v zrak. Skrili so v kleteh westminstrske palače velike količine smodnika. Le zažgati bi ga bilo treba in na stotine ljudskih zastopnikov bi našlo smrt pod težkimi razvalinami ogromne stavbe. Zarota je bila pravočasno odkrita in strašna nesreča preprečena.

To se je zgodilo 5. novembra 1605. leta. V spomin na ta dogodek preiskuje oddelek kraljeve garde westminstrske kleti in oboke od tedaj dalje vsakokrat, ko se v palači nad njimi sestane nova skupščina.

Zanimivo je opazovati one čudno oblečene može. V svojih starinskih oblekah so videti, kot da so pravkar vstali iz groba. Dolge suhe noge jim rastejo iz nizkih s pentljo okrašenih čevljev. Pokrivajo jih visoke dokolenke. Na zunanji strani obeh nog otepata po njih široki pentlji, ki pod kolenom stiskata hlače hlomudrače. Skoraj nič jih ni videti izpod dolge, v pasu stisnjene suknje, pošite s širokimi trakovi in zapete tesno pod vratom. Bradate glave, pokrite s črnimi okrašenimi klobuki, jim kukajo izpod širokih nabranih belih ovratnikov. Ob strani spoštovanje vzbujajoč meč, v roki dolga ostra sulica. Take so čudne prikazni, ki z leščerbo v roki posvetijo v vsak kotiček in s sulico pobezajo pod vsak obok. Dolge pošastne sence se stegajo za njimi pod visoki strop in do nizkih zamreženih oken.

Zdaj je njihov nočni pregled le še simboličen spomin na davno grozečo preteklost, na 5. november 1605. leta, na neuspelo smodniško zaroto. Tako ime ji je nadela zgodovina.

Kot se opisani običaj ponavlja le ob vsakokratnem nastopu novega parlamenta, tako mladina nobeno leto ne pozabi na 5. november. Na ta dan ima po vseh angleških mestih svojo veliko zabavo. Popoldne zmagoslavno prevažajo po mestnih ulicah veliko lutko, oblečeno v srednjeveški kroj. Dolgi lasje, mogočni brki, šilasta brada, grozeče oči. To naj bi bil Gaj Foks (Guy Fawkes), vodja tedanjih zarotnikov. Otroci se pode za okrašenim vozom in prepevajo: «Remember, remember the fifth of November!» Spomni se petega novembra! Zapomni si ta dan, ko bi bil Guy Fewkes s svojimi zarotniki skoraj dvignil središče Londona pod oblake! Zaslužil je kazen, ki jo je prejel in tudi njegova lutka mora isto pot. Požro jo plameni v veliko veselje mladeži med vzklikanjem, petjem in godbo. Zvečer pa pokajo po trgih rakete in švigajo pod zamegleno nebo, po višinah gorijo kresovi ter se glasi pesem dolgo v jesensko noč.

V. P.

S STARIH OPČIN

Kata Peračeva pripoveduje

Na Opčinah so bili takrat sami Slovenci. Morda je bil prav kje kak Italijan, a ona tega ne ve. V šoli, v cerkvi, na županstvu je bilo vse slovensko. Opčine so imele svojega župana — takrat je bil Kariž, vendar pa so bile pod Trst. Italijansko je znal le, kdor je hodil v Trst. Bilo je v vasi mnogo ljudi, posebno žensk, ki niso znali italijanski. Če so imele kaj posla z Italijani, so hodile klicat tolmača, češ da se same ne znajo meniti z njimi.

Najprej so Openci hodili v šolo v staro kaplanijo, kjer jih je farman učil. Ona ravno toliko, da ni več šla v kaplanijo, marveč že v pravo šolo. Hodila je vsak dan od 8. do 12. ure in največkrat tudi popoldne od 1. do 4. ure — seveda le do dvanajstega leta. Do štirinajstega leta pa je hodila v nedeljsko šolo, od jutra pa do 10. ure. Bili so dobri učitelji takrat. Če so ljudje imeli potrebo otrok za pašo, so otroci lahko prišli v šolo tudi ob 9. uri. Bilo je seveda vse slovensko. Le enkrat na teden, menda v petek, je bila ena ura italijanščine. A bukve so bile pol slovenske pol italijanske. Učile so se tudi plesti nogavice, kvačkati in vezti za narodne noše.

Opčine so imele takrat približno 280 hiš, sami kmetje, ki so pa največ hodili tudi v Trst na delo, v luko mnogi. Ko so v Rojanu kopali Puhlerjev hrib, je delalo mnogo Opencev tam. Žene so jim nosile jesti dol. Tudi Kata je nosila svojemu možu dol skozi Skrlavajske stajce (po Skali santi so tudi rekli). Na Opčinah je mnogo Skrlavajev, — so ena najstarejših openskih družin, poleg Sosičev, Danevov, Vidavov in Hrovatinov. Skrlavaji so imeli veliko posestvo na obeh straneh poti in so še danes lastniki mnogih paštnov tja do pod Grete Skozi Skrlavajske stajce je bila takrat zelo ozka steza, vendar so bile položene lašte dol do murv v Rojanu, začenši pri Avžliku. Pri Avžliku so bili takrat tržaški financarji, malo naprej, pri Papežu pa je bila pot najbolj ozka.

«Puhlarjev hrib je bil tam, kjer je danes šola in kasarna v Rojanu. Hrib so kopali naši možje, kamenje pa so vozili v morje, da so ga zasipali tam, kjer je danes železniška postaja. V Rojanu je bilo nekdaj veliko bolj nemarno. Skozi vas je tekel potok, mimo kasarne. Tam je bil mostič, tam zraven so zmerom soudati prali perilo. Potok je tekel doli pod Velbom. Do tam dol so imeli Skrlavaji svoj borštič.»

Po starem so se Openci največ ukvarjali z živinorejo. Ko še Kata pomni je bilo na Opčinah 480 glav blaga, goveda. Imeli pa so več ovc kot govedi. Od tod je še toliko imen kot Stajce, Stajbce, kar je pomenilo isto toliko kot staje za ovce ali Učjak. (Nekoč je vprašal Italijan Openca, kje je Pozzo romano. Ko ga je ta začuden pogledal mu je opisal dolino, kjer je voda na dnu. «A to je Učjak», mu je tedaj odgovoril «je bil vedno Učjak. in bo Učjak ostal»). Nekoč so gonili ovce past prav do morja in na vodo, pit na potok pod Rojanom. Še Katin nečak, Ivo Sosčev, se še spominja ovčjih pastirjev Čilika in Lugerja (to ime je menda od tod, ker je pač lovil lugerje, čižke).

«Zato so pa v vseh hišah mlekarili in skoro vse ženske so nosile mleko v Trst. Danes pa je na Opčinah še komaj 80 glav živine. Vse je uničeno sedaj. Nam so jih dosti naredili Nemci in Italijani. Samo za kasarne so vzeli 52 gospodarjem grunt, tako sem mislila ponoči, ko nisem mogla spati. So nam vse polje poceptali. So nam naredili toliko škode, da smo razdjani z vsem gruntom. Potem pa so prišli še Amerikanci. Kar po sredi njive so šli naredit cesto. Tja proti Banom so zrili s tistimi tanki samo čokov za nekaj voz. Vse polje in zemljo so razrili. In za vse to so dali tistih beraških 5000 lir. Če bi bila vsaj roba poceni. Oni imajo Ameriko léti. Vsak soudat ima po 80.000 lir plače na mesec, vsak seržente pa po 200.000, pa pravijo, da ne morejo živeti. Naši ljudje pa imajo po 30.000 in po sedem otrok, pa le morajo.»

Oljke so pridelovali tudi Openci doli v bregu pod Kontovelom, v Grljanu, kjer imajo še danes nekateri zemljo, a ne vedo o njej, ne koliko ne kje. Glavni pridelki so bili nekoč žito, krompir in turščica. Tudi ajde je bilo dosti enkrat. «Smo jedli ajdovo polento. Pridelali smo je 30 polovnikov, eni pa celo 70. Tudi sirka je bilo enkrat strašno — pouhen gank ga je blo. Mati je navadno skuhala opoudne močnik iz drobne moke, zdroba — gresa — takrat nismo poznali. V sredino smo naredili luknjico za maslo, — tam smo točali. Popoudne pa je spekla sirk. Še bob in lečo pomnim, prosa-kaše pa ne.»

«Vina smo nekoč zelo mnogo pridelali. Povsod po gmajnah je bila trta. Še danes je dobe otroci ostanke po grmih. Mi smo ga pridelali do 70 hl. Pa kaj, ko ga ni bilo moč prodati. Imeli smo osmice in prodajali po 20 soudov liter, pa največkrat še za dac ni blo. Je prišla trtna uš in je vse končala. Sedaj je povsod ameriška trta, kolikor je je še.

Tudi češnjevih dreves smo enkrat dosti imeli. Pri nas čez 100. A se tudi sadje ni dobro prodajalo. So hodili mulci iz mesta in so lomili cele veje in jih obirali pod grmi, ter mandrali žito. Pa se je sin ujezil in je vse posekal.

Na morje pa Openci niso nikdar hodili, — le v Trst so radi šli. Vsi so imeli knjižico, kjer je bilo zapisano, kaj je kdo prinesel iz Proste luke brez carine, na leto. Na vsako glavo je bilo toliko kave, sladkorja, petroleja, gvanta itd. Meni včasih še zapisali niso. Menda imam še tako knjižico.»

A s financarji je bil vedno križ, ne le doli pri Avžliku. Kontrabant je vedno bil. Včasih so koga zasačili in ga obsodili. Pri Couskem kalu pa so kontrabantarji ubili financarja nekoč. Financarji so bili vedno tuji ljudje in so bili vedno v sporu z domačini. Nekoč, ko je bila še majhna, so se fantje stepli z njimi na plesu, ker so nagajali domačim dekletom. Financarji pa so ustrelili enega fanta.

KAKO JE BILO V VOJSKI PO STAREM

Nono in stari ljudje so pripovedovali, kako je bilo, ko so prišli Francozi. Tam pri cerkvi so spali. Posekali so vse hraste, ki so bili tam, kjer so danes borovci. Kar ona pomni, je bilo vse golo proti Vrhu, proti Banom ali proti Kontovelu. Je še ona sadila skupaj z drugimi, borovce. Še deske so trgali iz podov Francozi, da so kurili. Pobirali so živino. Pa so se zbrali možje in so odgnali ovce skrit v Bekarjevo ograd. Ta je bila globoko v dolini, vsa v drevju, da ni bilo nič videti. Pobirali so tudi vino iz kleti, kamor so prišli. Soseda, ki ga je imela malo, pa je ohranila vsega, ker je prišel sam lajtnant in je postavil stražo, da ga niso vzeli iz njene kleti.

«Kako bi se mogli upreti Francozom, ko je bila vas tako majhna, njih pa kot mravljincev. Jih je blo malo manj kot Taljanov, ki so prišli, ko je Avstrija propadla.»

Opčine. — Do polovice porušena stara Čečeva hiša — sedaj Kapunova: zadnja škrlica na Opčinah. Baje je bila nekdaj občinska hiša.

Kako je bilo l. 1848 ji je pripovedovala še rajnka mati. Pravila ji je, kako je bilo v Veroni, kjer je bil vojak neki Čehovin iz Senožeč. Vozove, mize, stole, vse so znosili na cesto, da bi vojska ne mogla naprej. Iz bokalov so jim skozi okna osvinjali kuhinjo, da niso mogli jesti. Takrat pa so udarili v hišo, od koder je padlo, in z bajoneti udrli vrata.

Ko so šli fantje k naboru, je bila navada, da so šli fantje v hiše tistih, ki so bili vzeti. Tam so jim dali piti kar iz brentačev, pa jesti klobas, jajc. Tako so hodili od hiše do hiše. Preden so šli k vojakom pa so napravili velik ples in se veselili. Ko so pa odhajali k vojakom jih je spremilo pol vasi do Vrha, — nekaj pa celo v mesto — in se tam poslovili od njih.

Še se spominja vojne 1866. l. Takrat je imela Kata 6 let. Mati, ki je šla s plenirjem v Trst, jo je zaklenila s sestrami, a so utekle čez borjač gledat soudate, ki so marširali «u Taljo». Godli so in trobentali, — niso šli tako tiho kot danes.

(Nadaljevanje sledi)

Z. JELINČIČ

PRIMORSKI DNEVNIK

VREME

Vremenska napoved za danes: Nestalno, vetrovno, brez spremembe temperature. — Včerajšnja najvišja temperatura v Trstu je dosegla 12, najnižja 4.8 stopinj.

RADIO

Opozarjamo vas na sledeče oddaje: **Jug. cone Trsta:** 21.00: «Italijanske kronike», radijska povest po Stenhalu. — **Trst II.:** 21.00: Čajkovski: Koncert za violino v D-duru. 22.00: Dve Griegovi skladbi. — **Trst I.:** 21.00: Woel Cowardova trodejanka «Milord se poroči». **Slovenija:** 12.00: Zborovske skladbe Benjamina in Gustava Ipavca.

V PRIČAKOVANJU EISENHOWERJEVEGA OBISKA NA KOREJI

Južnokorejci imajo 15 divizij

Predvideno še nadaljnje povečanje južnokorejskih sil
Sigman Ri se zavzema za veliko ofenzivo proti reki Jalu

TOKIO, 11. — Čete ZN na korejskem bojišču so danes dopoldne ponovno zasedle več položajev, ki so jih morale preteklo noč zapustiti pod pritiskom Severnokorejcev. Tudi na osrednjem in zapadnem bojišču so zavezniki zavzeli več važnih gričev. Pehota je zavrnila severnokorejske sile, ki so napadale nekaj gričev ob vzhodni obali Koreje. V tem spopadu so Severnokorejci utrpeli 750 mož, med temi 215 mrtvih.

Skupine letečih trdnjav so preteklo noč bombardirale zbirališča severnokorejskih čet in skladišča za preskrbo pri Pjongjangu, Kangdongu, Sinanju in Ponkčonglu. V teku včerajšnjega dne je zavezniško letalstvo izvedlo 900 poletov.

Poveljnik zavezniških sil na Koreji general Van Fleet je sporočil, da sta bili 8. novembra ustanovljeni dve novi diviziji in 6 novih regimentov sestavljenih iz Južnokorejcev. General je nadalje izjavil, da imajo sedaj južnokorejske sile 14 do 15 divizij in da je s tem osma armada v mnogo boljšem položaju kakor v preteklosti. Van Fleet je ugotovil, da trenutno ni predvidena odtegnitev zavezniških čet s Koreje pač pa da proučujejo v Washingtonu načrt, da bi južnokorejske čete še pomnožili. General ni hotel dati nobene izjave o znanem pismu, v katerem je priporočal povečanje južnokorejskih sil, in ki ga je general Eisenhower uporabil med volilno kampanjo.

Na tej tiskovni konferenci je general Van Fleet zatrdil, da bodo Eisenhowerju ob priliki obiska na Koreji priredili prisrčen sprejem. «Vsi bomo srečni, ko ga bomo zagledali tukaj», je dejal, vendar je zagotovil da ne ve za datum obiska. Glede vojaškega položaja je poveljnik osme armade izrazil mnenje, da je nedavna bitka za Triogelni grič za vrh Griča belega konja in za Grič prostih strelcev znatno ošibila udarno moč dveh kitajskih armad in da jim je verjetno zmešala načrte, ki so jih pripravili za napad na drugih področjih.

Dobro poučeni krogi so mnenja da bo ob srečanju z generalom Eisenhowerjem južnokorejski predsednik Sigman Ri verjetno predlagal, naj bi sprožili veliko ofenzivo, tako da bi prepodili nasprotnike s Severne Koreje. Poleg tega bo zahteval vojaško pomoč za južnokorejske čete. Po zatrjevanju teh krogov, je južnokorejski predsednik mnenja, da je rešitev korejskega vprašanja odvisna od napada v pravcu reke Jalu. Na včerajšnji tiskovni konferenci je Sigman Ri uradno izjavil, da bi se Južna Koreja uprla uporabi kitajskih nacionalističnih sil na Koreji.

Južnokorejski glasnik je na konferenci pojasnil, da dobiva južnokorejska vojska vojaško opremo in orožje od ZDA, da pa mora sama skrbeti za prehrano in obleko. Po 28 mesecih vojne se je Južna Koreja spričo tega znašla v velikih težavah. Glasnik je poudaril, da bi v primeru razširjenja južnokorejskih sil preko vsega bojišča, narodno gospodarstvo gotovo propadlo, ako bi morali vse te čete zakladati z živili in obleko.

REHOVOTH (Izrael), 11. — Prvi predsednik izraelske države Chaim Weizmann je bil danes pokopan med tuljenjem siren, ki so pozivale narod, naj preneha z vsakim delom. Mimo krste z Weizmanovim truplom se je zvrstilo nad 250.000 oseb, ki so prihitele tja z vseh krajev države. Kakor znano, je Weizmann umrl v nedeljo v starosti 77 let.

Nemški odgovor Arabski ligi

BONN, 11. — Glasnik nemške zvezne vlade, je izjavil danes, da je Zapadna Nemčija zavrnila zahtevo Arabske lige, da naj bi namreč odložila ratifikacijo nemško - izraelskega sporazuma o reparacijah. Glasnik je potem dejal, da arabska zahteva ne predstavlja nekakšnega ultimata in da je zvezna vlada odgovorila Arabski ligi, da je pripravljena razpravljati o arabskih ugovorih glede tega sporazuma, vendar ne more odložiti ratifikacije.

Nocoj je nemški poslanik v Kairu Pawelke izročil generalu Nagibu odgovor svoje vlade na zadnje zahteve političnega odbora Arabske lige. Razgovor je trajal več ko eno uro. Pawelke in general Nagib nista hotela nič povedati o vsebini odgovora, ki ga bodo jutri predložili političnemu odboru Arabske lige, ki bo po mnenju nekaterih držal v tajnosti svoje sklepe, če bo prišlo do kompromisa.

Položaj v Iranu

TEHERAN, 11. — Šah je sinoči podpisal zakonske dekrete, in sicer o izpustitvi morilca generala Razmare, o zaplembi premoženja bivšega ministrskega predsednika Sultaneka in o sodnem postopku proti Sultaneku, ki naj bi bil odgovoren za krvave dogodke dne 21. julija.

Zunanji minister Fatemi je zanikal vest, objavljeno v nekem jutranjem listu, češ da so med Iranom in Sovjetsko zvezo pogajanja za revizijo sporazuma iz leta 1921.

Sovjetsko zastopstvo pri Združenih narodih je kupilo graščino 38 sob v najbogatejšem delu bližnjega Long Islanda. V tem gradu bo stanoval Valerijan Zorin, novi načelnik sovjetskega zastopstva. Graščina je vredna najmanj milijon dolarjev. Ima 27 sob za stanovanje in 11 kopalnic, ter je potrebnih najmanj 12 služabnikov, da jo drže v redu. V notranjosti je plavališče s stolpovi, ki velja 75.000 dolarjev, sobe za biljard, soba za masiranje, dve kuhinji in dvigalo. Ima tudi teniško igrišče. Sprejemnica je dolga 29 m in široka 13 m, opažena z lesom do stropa z ornamenti v sijajnem mahagoniju iz Hondurasa. Vzhodna dvorana je izdelana iz uvožnega marmorja in tudi veliko stopnišče je iz takega marmorja. Vse glavne sobe imajo krasne peči, ki so v slogu okraskov sobe, vsi podi pa imajo intarzije. Od leta 1945 je bila ta graščina prazna. Njen zadnji lastnik je bil Nathan Miller, sedaj ravnatelj ameriške jeklarske družbe. Razen tega ima sovjetsko zastopstvo še petnadstropno hišo v mestu, v Park Aveniji, z 32 sobami in 12 kopalnicami.

TEŽAVE NOVE VAFDISTIČNE STRANKE

Farukovo ime povezano z novo nečedno afero

Zaslužki visokih osebnosti z dobavo drugovrstnega orožja med izraelsko vojno

KAIRO, 11. — 20. novembra bo v upravnem odseku egiptovskega državnega sveta velika politična razprava. Pet podpisnikov ustanovne deklaracije nove vafdistične stranke bo zagovarjalo imenovanje El Nahasa za častnega predsednika Vafda in bivšega ministra El Tavila za ustanovnega člana. Nad 50 vafdističnih odvetnikov je zaprosilo, da bi smeli govoriti na tej razpravi in že danes se predvideva, da bo prišlo do vročega polemiziranja med branitelji vafdistične stranke, ki je bila pred 2 mesecema prisiljena k molku, in javnim tožilcem, ki zbira dokumente, s katerimi namerava dokazati, da El Nahas in El Tavil ne moreta biti voditelja velike stranke.

Bivši egiptovski javni tožilec Asmi je sporočil vrhovnemu vojaškemu sodišču v Kairu, da je bivši kralj Faruk skušal zadušiti škandal, nastal okrog dobave orožja. Kakor znano, je do afere prišlo ob zaključku vojne z Izraelom, ko je nekaj vojaških poveljnikov izjavilo, da se je egiptovska vojska znašla v manjvrednem položaju zaradi slabe vrste orožja. Ob oni priliki je bilo tudi rečeno, da so nekatere visoke osebnosti ogromno zaslužile z dobavo tega orožja. Asmi je izjavil, da skušajo sedaj nekatere osebe po nalogu Faruka vplivati nanj, naj bi se zadeva arhivirala. Med temi osebami je imenoval bivšega guvernerja Kaira Mohameda El Kaviša.

NACISTIČNA ORGANIZACIJA MLADOLETNIKOV

„Hitlerjeve jurišne čete"

NEW ORLEANS, 11. — Policija je odkrila «Klub nacističnih jurišnih čet», ki so ga v New Orleansu ustanovili mladoletniki. Dozdeva, se, da je nevaren krožek organizirala odrasla oseba z neuravnovešenim razumom. Policija je pričela preiskavo pretekli teden, ko je bil s kamenjem napaden neki vlak in pri čemer sta bili dve osebi ranjeni. Preiskava je takoj dovedla do ugotovitve krivcev in odkritja organizacije.

Skupina mladih ljudi je imela skladišče nabojev za puške in 36 nožev. Znak organizacije je bil kljukasti križ in vpisna izjava sestavljena v nemščini. Policija je aretirala 15-letnega predsednika, ki je povedal, «kup nesmiselnih zgodb o Hitlerju». Med drugim je trdil, da je Hitler še živ, da biva v Argentini in da se bo on vpisal v tajno nacistično organizacijo ter se boril za povratek Hitlerja na oblast, čim bo dopolnil 21 let. Mladi prenapetnež je pojasnil, da mora vsak kandidat, ki hoče pristopiti k «nacističnim jurišnim četam» razbiti določeno število svetilk, udariti enega izmed črncev z opeko in skočiti na vlak v polnem teku.

«Predsednika» in štiri njegove tovariše je policija zaslišala ter potem izročila staršem.

Žrtve snežnih plazov

INNSBRUCK, 11. — Švicarske in avstrijske radiooddajne postaje opozarjajo na nevarnost plazov v Alpah. Prva vest o te vrste nesreči je prišla danes iz Tirola. V Zamserjochu je plaz zasul štiri delavce, ki so se čez noč zatekli v neko kočo. Južno in zapadno od Innsbrucka so snežni plazovi osamili več vasi. Promet je prekinjen na prelazu Arlberg in vsi kraji na tem področju so ostali brez električnega toka. Vlaki proti Dunaju imajo večurne zamude. Sneg pada neprestano in je ponekod dosegel 4 m višine.

Kasnejša poročila zatrjujejo, da so domačini rešili izpod kupa snega štiri delavce, ki jih je s kočo vred zasul plaz.

PARIZ, 11. — Glasilo sovjetske armade «Rdeča zvezda» objavlja članek, v katerem je med drugim rečeno, da «sovjetska vojska in vojna mornarica lahko zdrobita vsakega objestnega napadalca». List poudarja, da Sovjetska zveza kljub sistematični politiki miru in mednarodne varnosti, ne izgubi niti za trenutek z vida obstoj napadalne nevarnosti s strani pobesnelih vojnih hujskačev.

KINO

V TRSTU

Excelsior. 16.00: «Svet v mojih rokah», G. Peck, A. Blyth.
Nazionale. 16.00: «Smrt trgovskega potnika», Friedrich March.
Fenice. 16.30: «Prostor, prihajam jaz», R. Skelton, S. Forrest.
Filodrammatico. 16.00: «Gora sedmih sokolov», Alan Ladd.
Arcobaleno. 15.00 «Miren mož», J. Wayne, M. O'Hara.
Astra Rojan. 16.30: «Stiri peresa».
Alabarda. 16.00: «Prepovedani Kristus», R. Vallone, E. Varzi.
Ariston. 16.00: «Molčeči Smith», Alan Ladd.
Armonia. 15.30: «Katarina Velika», D. Fairbanks.
Aurora. 16.00: «Njena Visokost se poroči», Jane Powell.
Garibaldi. 15.00: «Buster Keaton na luni», A. Garasa, V. Serret.
Ideale. 16.00: «Razdrta zaroka», C. Colbert.
Impero. 15.30: «Žena, ki je odkrila ljubezen», S. Pampanini.
Italia. 16.00: «Ljubezen ki ubija», E. Rossi, A. Lualdi.
Viale. 16.00: «Dogodki v pol stoletju».
Massimo. 16.00: «Kraljica Kristina», Greta Garbo.
Kino ob morju. 16.00: «Salonski lopov», G. Cooper.
Moderno. 16.00: «Tolpa v treh državah», S. Cochran, V. Grey.
Savona. 14.00: «Veliki Caruso», M. Lanza, A. Blyth.
Secolo. 16.00: «Strah in arena».
Vittorio Veneto. 16.00: «Usnjeni nos», J. Marais, M. Lotti.
Azzurro. 16.00: «Vrag v telesu».
Belvedere. 16.00: «Ognjeni obroč».
Marconi. 16.00: «Ana, vzemi puško!», B. Hutton in H. Keel.
Novo cine. 16.00: «Milijonarski Neapelj», Totò.
Odeon. 16.00: «Plesalka iz Marrakecha», S. Adjemova.
Radio. 16.00: «Pravica ubijati», H. Bogart.

RADIO

JUGOSLOVANSKE CONE TRSTA
254,6 m ali 1178 kc

SREDA, 12. novembra 1952

7.00 Poročila. 7.15 Slovenska glasba. 11.00 Skladbe velikih mojstrov za male. 11.30 Solska ura: Zemlja in repatica. 13.30 Poročila. 13.45 Lahka glasba. 14.20 Od Triglava do Jadrana. 17.30 Nekaj Straussovih valčkov. 17.40 Pesmi našega juga. 18.15 Glasbeni portreti skoz svet in čas. 19.00 Verske vesti. 20.30 Koncert moškega zbora CDJLA iz Beograda p. v. S. Krstića. 21.00 «Italijanske kronike» radijska povest po Stenhalu. 22.00 V ritmu jazza. 23.10 Glasba za lahko noč. 23.30 Zadnja poročila.

TRST II.
306.1 m ali 980 kc-sek

11.30 Lahki orkestri. 13.10 Za vsakega nekaj. 12.45 Poročila. 13.00 Zabavna glasba. 13.40 Scherzi in capricci. 14.00 Poročila. 14.15 Lahke melodije. 17.30 Plesna glasba. 18.13 Brahms: Koncert za klavir in orkester. 19.00 Zdravniški vedež. 19.15 Pestra operna glasba. 19.45 Poročila. 20.00 Raspodije in fantazije. 20.30 Sola in vzgoja. 20.45 Lahke melodije. 21.00 Čajkovski: Koncert za violino v D-duru. 21.30 Vokalni kvartet. 21.50 Glasbena mediteraneja. 22.00 Dve Griegovi skladbi. 23.00 Hanson: Koncert za orgle, gedala in harfo.

TRST I.
11.00 Solska ura. 12.30 Lahki orkestri. 13.45 Gledališka glasba. 14.25 Igra pianist Carlo Vidusso. 17.30 Iz londonskih studiov. 21.00 Woel Cowardova trodejanka «Milord se poroči». 22.30 Plesna glasba.

SLOVENIJA
327,1 m, 202,1 m, 212,4 m

12.00 Zborovske skladbe Benjamina in Gustava Ipavca. 12.40 Poročila. 12.40 Hammond orgle v ritmu. 13.15 Veliki oskarji igrajo zabavno glasbo. 15.10 Slovenske narodne pesmi. 15.50 Zdravstveni nasveti. 16.00 Iz repertoarja klavirskih solističnih in komornih del Franza Schuberta. 18.00 Arije iz oper Mozarta, Webra in Wagnerja. 19.40 Igrajo Veseli godci. 20.00 Radijska igra - Perez Galdos: Donna perfecta. 21.00 Večerni orkestralni spored. 22.00 Poročila. 22.15 Znani saksofonisti igrajo. 22.30 Nočni koncert.

ŠPORTNI DNEVNIK

4. ETAPA KOLESARSKE DIRKE «PO SREDOZEMLJU» V ZNAMENJU LENOBE

Brzina mestoma samo 25 km in taktična zmaga Guegana

VRSTNI RED:

1. Rajmond Guegan (Francija) je prevozil progo Taranto - Cosenza (207 km) v 6.43:39, povprečno 30.743 km na uro; 2. Maggini; 3. Blusson; 4. Isotti; 5. Scudellaro; 6. Drei; 7. Bresci; 8. Schwarzenberg; 9. Salimbeni; 10. Nolten; 11. Biagioni; 12. Maenen; 13. Joris; 14. Pezzi; 15 Volpi, vsi s časom Guegana; 16. Corrieri 6.46:22, z istim časom vsi najboljši.

COSENZA, 11. — Petnajst vozačev se je v zaključnem sprintu borilo za prvo mesto: dva Francoza, trije Holandci, en Nemec in devet Italijanov. Zmagal je Francoz Guegan, trenutno v odlični formi, ki je pravilno razdelil moči v zadnjih 55 kilometrih, ko se je odločila današnja etapa.

Oba Francoza sta lahko zapustila svojega kapetana Bobeta v skupini asov. Ni potreboval pomoči saj se počuti izvrstno in je kljub časovni razliki najresnejši tekmec Coppiju. Njegova pomočnika sta vozila za drugimi, sama pa nista pomagala pri ofenzivi. Tako sta izkoristila tujo naivnost in priredila ostalim iz skupine neprijetno šalo ob zaključku mnogo večje in še bolj neprijetne šale — več kot 150 km — ob povprečni brzini 26 km na uro.

Kaj čakajo z napadom na Coppija? Morda gore, kjer je Coppi nepremagljiv ali pa morda celo etapo na kronometer?

Najbolj verjetna hipoteza si utira pot. Vse hiše so se sprijaznile z dejstvom, da bo Bianchi neovirano zmagala in sodelujejo na dirki samo, ker bi bilo nečastno odstopiti.

Doslej smo videli jasno nadmoč enega samega človeka. Prisotnost «roza majice» je vselej zaključila vsako nejasno situacijo. Tudi danes so na neznatnem vzponu pri Terranovi hoteli sprožiti Nolten, Astrua in Fornara odločilni napad, toda kaj se je zgodilo? Prišel je Coppi in trojica je povesila greben.

Tak je položaj. To, da je danes Coppi prepustil drugim veselje nad sprintom spada v običajno kroniko pod poglavje: v odsotnosti mačke miši plešejo. Pravega Coppija smo videli v prvi etapi, begu sedmih kapetanov ekip in drugi dan, ko je bila skupinska vožnja na kronometer. Teh podvigov se občinstvo južnoitalijanskih cest ne naveliča.

Jutri peta etapa Cosenza - Reggio Calabria, dolga 232 km. Polovica proge vodi po srednjevisokih gričih. Lahko se marsikaj zgodi pod pogojem, da se bo tekmovalcem ljubilo.

ALESSANDRO ALESIANI

LESTVICA:

1. Coppi 19.36:04; 2. Minardi 19.38:04; 3. Magni 19.38:30; 4. Astrua 19.40:36; 5. Fornara 19.42:23; 6. Scudellaro 19.42:31; 7. Drei 19.42:31; 8. Gismondi 19.42:54; 9. Salimbeni 19.42:57; 10. Carrea 19.43:39; 11. Bobet 19.43:49.

MOTORISTI IZ NABREŽINE SO POLAGALI RAČUNE

Občni zbor «Mladosti»

V nedeljo 9. t. m. ob 10. uri je bil letni redni občni zbor motokluba «Mladost» iz Nabrežine v prostorih kulturnega doma «Igo Gruden».

V svojem poročilu je predsednik Marij Pertot orisal razvoj motokluba od ustanovitve t. j. od 24. februarja do 1. novembra t. l. Iz poročila je razvidno tudi število aktivnih in podpornih članov.

Od ustanovitve je bilo organiziranih 10 enodnevnih izletov po Sloveniji, 2 dvodnevna ter trodnevni izlet v Maribor in na Bled. Teh izletov se je udeležilo nad 400 članov. V poročilu je bila tudi razvidna športna aktivnost «Mladosti». V Ajdovščini si je njen član Sibelja Fran priboril drugo mesto, v Škocijanu pa Ščuka Nevo tretje mesto. Poleg tega se je ta udeležil 1. maja v Trstu «gincane» in je prišel prvi. Ščuka je sodeloval pri akrobacijah na stadionu 1. maja v Trstu in v Postojni ob priliki gospodarske razstave.

Sprejet je bil sklep, da se delovanje motokluba razširi.

Po dolgi diskusiji, kjer je bilo govora o pomanjkljivostih in napakah pri organiziranju izletov, je bilo sklenjeno, da se to v bodoče odpravi.

Izvoljen je bil nov upravni odbor motokluba «Mladost» sestavljen iz teh tovarišev: predsednik Pertot Marij iz Nabrežine, podpredsednik Sirk Ladislav iz Sv. Križa, tajnik Colja Srečko iz Nabrežine, blagajnik Knez Valter iz Nabrežine; odborniki: Frandolič Bruno iz Štivana, Ostrouška Emil iz Štivana, Žužek Stanko iz Mavhinj, Kante Karel iz Sempolaja. Nadzorni odbor: Caharija Angel iz Nabrežine, Budin Emil iz Koludrovice, Mozetič Ivan iz Nabrežine.

Mnogo zaslug za nedavno uspehe Partizana ima mladi vratar Stojanovič, ki je v letu dni dosegel neverjeten napredek.

Uspešna turneja

Zvezda in Partizan sta zmagala, zagrebški Dinamo pa je igral neodločeno

PARIZ, 11. — Meddržavno tekmo proti Severni Irski so izkoristili Francozi za vrsto prijateljskih tekem. Med drugimi moštvi so nastopile danes tudi tri jugoslovanske enajstorice: Crvena zvezda, Partizan in Dinamo.

V Nici je Zvezda porazila reprezentanco Sinje obale z izidom 2-1.

Dinamo je v Lionu igral neodločeno proti moštvu Centralne Francije. To tekmo je oviralo slabo vreme. Gol je dosegel v 17. minuti Dvornič, v 7. minuti drugega polčasa pa je izenačil Schultz. Rezultat je realen, zlasti je bila izenačena tekma v drugem polčasu.

Partizan je nastopil v Marseillu proti Južni Franciji iz zmagal s 3-1 (2-1). Zmaga je povsem zaslužena. V 3. minuti je Veselinovič povedel svoje moštvo v vodstvo, v 20. minuti pa je Čajkovski podvojil naskok. Sedem minut pred koncem polčasa so Francozi dali častni gol. Domačini so v drugem delu zaigrali mnogo preostro. V šesti minuti je bil Zebec surovo zrušen v kazenskem prostoru. Enajstmetrovko je streljal Veselinovič in dosegel tretji gol. Do konca se rezultat ni spremenil.

Zmage jugoslovanskih enajstoric padajo še posebno v oči zaradi vidnih uspehov, ki jih dosegajo francoski nogometaši v zadnjem času.

Vabimo odbornike društva Primorje, da se udeležijo današnjega sestanka, ki bo na začasnem sedežu v Ulici Machiavelli 13, ob 20. uri.

V TRETJI TEKMI SO FRANCOZI LETOS DOSEGLI TRETJO ZMAGO

Francija-Sev. Irska 3:1

PARIZ, 11. — *V tretji mednarodni tekmi sezone je Francija dosegla tretjo zmago. Treba pa je poudariti, da je današnja zmaga nad Severno Irsko bila manj prepričljiva kot uspeh proti Nemčiji na istem stadionu v Parizu, 5. oktobra so Francozi bili nadmočni v vseh ozirih in so skoraj celo tekmo bili v napadu. Premoč danes ni bila tako jasna, posebno v drugem polčasu.*

Domačini pa imajo za slabšo igro opravičila. Cisowski in Bonifaci sta bila v teku igre ponesrečena; prvi je statiral na levem krilu, drugega pa je zamenjal Baratte. Lahko torej rečemo, da je Francija zmagala z desetimi ljudmi nad Irsko, ki je predstavila solidno moštvo z izredno telesno kondicijo, toda pomanjkljivo tehniko. Tekmo je gledalo okoli 58.000 gledalcev.

Prvi gol je dosegel Ujlaki, drugega pa Kopa. Ta drugi gol je bil dosežen — po mnenju prisotnih — iz of-sidea. Levo krilo Tully je izkoristil nesporazum med Barattom in Gianessijem in zmanjšal razliko na 2-1.

V drugem polčasu so napadi gostov postali močnejši. Francozi pa so dobro kontrolirali položaj in v času najhujše zmede pred njihovim golom dosegli iz protinapada tretji gol (Kopa) in končni rezultat tekme. Pri Francozih so igrali najbolje Ujlaki, Kopa in obramba, pri Ircih pa obramba, posebno vratar Uprichard, srednji krilec Dikson in desni krilec Blanchflower. Napad je bil počasen.

Egipčani iščejo krivce za poraz nogometašev

KAIRO, 11. — Egiptovska nogometna zveza je otvorila preiskavo o incidentih med turnejo nogometašev v Italiji in Jugoslaviji. Predsednik zveze Abdel Aziz Abdallah Salem je zaprosil vse spremljevalce in igralce za poročilo o okoliščinah, ki so vplivale na neuspeh v Bariju in Beogradu. Huda poraza (6-1 in 5-0) naj bi bila delno odvisna od sporov, ki so nastali med funkcionarji in igralci, katerih morala je zaradi tega bila zelo nizka.

Zvedelo se je tudi, da je sekretar nogometne zveze Egipta podal demisijo.

Charles Dickens

PICKWICKOVCI

132

Prevedel prof. dr. Fr. Bradač

«Da, tako,» je odgovoril ta gentleman.

Gospod doktor Snubbin je vzel naočnike, jih dvignil k očem in potem gledal gospoda Pickwicka nekoliko sekund zelo pazljivo; potem je rekel gospodu Perkerju z lahnim smehljajem:

«Je to hud primer?»

Advokat je zmignil z rameni.

«Hočete poklicati priče?»

«Ne.»

Smehljaj na doktorjevem obrazu je postajal določnejši; močneje je gugal svojo nogo, naslonil se je nazaj in dvoumno zakašljal.

Ti namigi so bili morda čisto brezpomembni, a vendar niso ušli pozornosti gospoda Pickwicka; trdneje si je nasadil naočnike na nos, opazoval doktorjevo mimiko in rekel s poudarkom, ne mené se za mežikanje in čemerne poglede gospoda Perkerja.

«Moja želja, govoriti z vami iz tega razloga, se mora zdeti možu, ki ima toliko opravka s podobnimi stvarmi, zelo čudna.»

Gospod doktor je skušal resno gledati v ogenj, toda smehljaj se mu je spet vrnil.

«Gospodje vašega poklica, gospod,» je nadaljeval gospod Pickwick, «vidijo pred seboj najslabše plati človeškega značaja, prepirljivost, sovraštvo in zlobo. Vi veste iz izkušnje, kako važen je vtisk pri porotnih sodiščih (ne mislim na vas ali na nje) in kako rado se tam vnaprej domneva, da so sredstva, ki jih uporablja advokat le iz najčistejšega namena, da bi koristil svojemu nedolžnemu klientu, kako rado se domneva, ponavljam znova, da se ta sredstva zlorabljajo za prevaro in sebične namene. Res mislim, da je ta okolnost vzbudila tisti zelo razširjeni nazor, da je vaš poklic najbolj sumljiv, nezaupljiv in previden. In navzlic temu, da vem, gospod, da mi v danih okoliščinah podobno izražanje o vas more samo škoditi, me je privedla k vam želja, da bi vas prepričal o tem, kakor je povedal že moj prijatelji, gospod Perker, da sem nedolžen pri tem, česar se me dolži namreč preloma zvestobe; in dasi sem prepričan o neprecenljivi vrednosti vaše pomoči, gospod bi vendar rajši to pomoč pogrešal, ako mojim besedam brezpogojno ne verujete.»

Že dolgo, preden je gospod Pickwick ta govor končal (ki je bil v primeri z govornikovim duhom zelo prozaičen), se je doktor zamislil. Toda čez nekaj minut, v katerih je spet prijel za pero, se je spomnil na prisotnost svojih klientov, dvignil glavo in vprašal nekoliko jezen:

«Kdo mi je prideljen v tej zadevi?»

«Gospod Phunky, doktor Snubbin,» je rekel advokat.

«Phunky — Phunky,» je rekel doktor. Tega imena še nisem nikoli slišal. To bo bržčas kak mladenič.»

«Da, mlad človek je to,» je rekel advokat. «Šele pred nekoliko dnevi je bil določen. Čakajte, spomnim se. — Da, ni temu še osem let, ko je bil pripuščen za zagovornika.»

«To si mislim,» je rekel doktor s tistim milosrčnim glasom, kakor govore navadno ljudje o malih otrocih, ki si ne znajo pomagati. «Gospod Mallard, pošljite po gospoda... gospoda...»

«Phunkyja — Holborn Court, Grayev kolegij,» je segel v besedo Perker.

«In recite mu, da bi me veselilo, če bi prišel za trenutek sem.»

Gospod Mallard je odšel, da bi izvršil, kar mu je bilo naročeno, in doktor Snubbin se je spet zamislil, dokler ni vstopil gospod Phunky.

Čeprav je bil šele začetnik v odvetniškem poklicu, je bil vendar že čisto dorasel mož. Bil je zelo nervozen in boječega vedenja, ki ni bilo morda posledica kake telesne napake, temveč le mučne zavesti, da zaradi pomanjkanja denarja ali dobrotnikov ali zvez ali nesramnosti nič ne doseže. Bal se je doktorja in bil zelo vljuden z advokatom.

«Še nikoli mi ni bila čast, da bi vas videl, gospod Phunky,» je rekel doktor Snubbin s plemenito naklonjenostjo.

Gospod Phunky se je priklonil. On je že imel priložnost, videti gospoda doktorja in ga že osem let in tri mesece zavidati z zavistjo revnega moža.

«Kakor slišim, mi boste pomagali v tejle zadevi?» je vprašal doktor.

Ko bi bil gospod Phunky bogat, bi bil takoj poslal po svojega koncipienta, da bi pomagal njegovemu spominu. Ko bi bil premeten, bi bil položil kazalec na čelo in bi se poskusil spomniti, ali je med svojimi neštevilnimi zadevami sprejel tudi tole v svoj referat ali ne: ker pa ni bil ne bogat ne pameten, zato je zardel in se priklonil.

«Ste že čitali akte, gospod Phunky?» je vprašal doktor.

Tu bi bil gospod Phunky lahko rekel, da je že na vso stvar pozabil; toda ker je akte, ki so mu bili med procesom predloženi, cela dva meseca (odkar je bil namreč določen za pomočnika doktorju Snubbinu) tako temeljito študiral, da podnevi in ponoči ni na nič drugega mislil, zato je spet zardel in se priklonil.

«Tukaj je gospod Pickwick,» je rekel doktor in pokazal s peresom na mesto, kjer je stal gospod Pickwick.

Gospod Phunky se je priklonil gospodu Pickwicku s tistim spoštovanjem, ki ga vzbudi prvi klient, in potem se spet priklonil svojemu vodji.

«Morda bi lahko šli z gospodom Pickwickom,» je rekel le-ta, «in... in... poslušali, kaj vam sporoči. Potem se bova seveda o tem posvetovala.»

Tako je doktor Snubbin naznačil, da je bil že dovolj dolgo moten; držal si je ščipalnik pred očmi, se nekoliko priklonil na vse strani ter se spet poglobil v akte nekega neskončnega procesa, ki se je tikal tega, da je neki mož, ki je umrl približno pred sto leti, zgradil pešpot od kraja, odkoder ni nihče hodil do kraja, kamor ni nikomur prišlo na misel, da bi šel.

Gospod Phunky ni hotel nikoli iti skozi vrata pred gospodom Pickwickom in njegovim advokatom in tako je trajalo precej dolgo, preden so dospeli na trg. In ko so bili tam, so hodili sem in tja ter se dolgo posvetovali; rezultat posvetovanja je bil ta, da je prav težko reči, kakšna bo razsodba. Da dames sploh nihče zanesljivo ne more povedati, ali bo tako ali tako. Da je velika sreča, ker ima gospod Pickwick doktorja Snubbina, kar nasprotna stranka gotovo težko prenaša. In še mnogo drugih tolažb, ki se govore pri podobnih zadevah.

Potem je gospod Pickwick prebudil gospoda Wellerja iz sladkega, celo uro trajajočega spanja; in ko sta se poslovila s gospodom Lowtenom, sta se vrnila spet v City.

(Nadaljevanje sledi).

Odgovorni urednik STANISLAV RENKO — UREDNIŠTVO: ULICA MONTECCHI št. 6 III nad. — Telefon številka 93-808 in 94-638. — Poštni predal 502. — UPRAVA: ULICA SV. FRANČISKA št. 20. — Telefonska številka 73-38 — OGLASI: od 8.30 - 12 in od 15 - 18 — Tel. 73-38 — Cene oglasov: Za vsak mm višine v širini 1 stolpca trgovski 60, finančno-upravni 100, osmrtnice 90 lir — Za FLRJ za vsak mm širine 1 stolpca za vse vrste oglasov po 10 din — Tiska Tiskarski zavod ZTT — Podruž.: Gorica Ul. S. Pellico 1-II., Tel. 33-82. — Rokopisi se ne vračajo

NAROČNINA: Cona A: mesečna 350, četrtletna 900 polletna 1700, celoletna 3200 lir. Fed. ljud. repub. Jugoslavija: Izvod 10, mesečno 210 din. Poštni tekoči račun za STO ZVU. Založništvo tržaškega tiska. Trst 11.5374. — Za Jugoslavijo: Agencija demokratičnega inozemskega tiska Ljubljana Trg Revolucije 19 - tel. 2009 tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 6-1-90332-7 — Izdaja Založništvo tržaškega tiska D.Z.O.Z. - TRST.